ĢENERĀLADVOKĀTA NILSA VĀLA [*NILS WAHL*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2016. gada 15. septembrī[1]

Lieta C-524/14 P

Eiropas Komisija
pret

Hansestadt Lübeck

Apelācija — Valsts atbalsts — Lidostas maksas — LESD 108. panta 2. punkts — LESD 263. panta ceturtā daļa — Lēmums uzsākt formālu izmeklēšanas procedūru — Prasības atcelt tiesību aktu pieņemamība — Individuāli skarta persona — Interese celt prasību — LESD 107. panta 1. punkts — Selektivitātes kritērijs

1. Ar savu apelācijas sūdzību Eiropas Komisija lūdz atcelt Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2014. gada 9. septembra spriedumu *Hansestadt Lübeck*/Komisija[2], ar kuru tā, pirmkārt, atcēla Komisijas Lēmumu C(2012) 1012 *final*[3], ciktāl šis lēmums attiecas uz Lībekas (Vācija) lidostas maksājumu kārtību, kas pieņemta 2006. gadā (turpmāk tekstā – "2006. gada maksājumu kārtība"), un, otrkārt, pārējā daļā prasību noraidīja.

2. No visiem jautājumiem, kuri ir izvirzīti šajā apelācijas sūdzībā, diviem ir jāpievērš īpaša uzmanība. Pirmais jautājums attiecas uz tās prasības pieņemamību, kuru ir cēlusi publiska iestāde, kas pārvalda lidostu, par lēmumu, ar kuru ir uzsākta formālā izmeklēšanas procedūra it īpaši par kārtību, atbilstoši kurai attiecībā uz šo lidostu ir noteikts lidostas maksu apmērs, kas ir jāmaksā aviosabiedrībām. Otrais jautājums ir par pasākuma, kas izpaužas kā šāda kārtība, selektīvā rakstura vērtējumu.

3. Tādējādi lieta lēmuma par formālas izmeklēšanas procedūras uzsākšanu ļoti īpašajā kontekstā dod iespēju precizēt nosacījuma, ka, lai attiecīgie strīdīgie pasākumi varētu tikt kvalificēti par "valsts atbalstu", ar tiem, kā tas skaidri ir prasīts LESD 107. panta 1. punktā, ir "[jā]dod priekšrok[a] konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai", tvērumu. Šis nosacījums, kas parasti tiek apzīmēts kā "selektivitātes kritērijs", kā norādījis ģenerāladvokāts M. Vatelē [*M. Wathelet*] savos nesen sniegtajos secinājumos apvienotajās lietās Komisija/*Banco Santander* un *Santusa*[4] saistībā ar nodokļu pasākumiem, kas, protams, ir ļoti atšķirīgi no pasākumiem, kuri tiek aplūkoti šajā lietā, ir viens no apspriestākajiem jautājumiem saistībā ar valsts atbalstu. Tādējādi precizējumi, kuri Tiesai būs jāsniedz izskatāmajā lietā, palīdzēs sniegt gaidītos skaidrojumus īpašajā tādu tarifu pasākumu kontekstā kā tiesiskais regulējums lidostas maksu jomā, kuras paredzētas infrastruktūru finansēšanai.

1 — Oriģinālvaloda – franču.

2 — T-461/12, turpmāk tekstā – "pārsūdzētais spriedums", EU:T:2014:758.

3 — 2012. gada 22. februāra Lēmums saistībā ar valsts atbalstu SA.27585 un SA.31149 (2012/C) (ex NN/2012, ex CP 31/2009 un CP 62/2010) – Vācija (turpmāk tekstā – "apstrīdētais lēmums").

4 — C-20/15 P un C-21/15 P, EU:C:2016:624, 5. punkts.

I – **Tiesvedības priekšvēsture**

A – *Lībekas lidosta*

4. Lībekas lidosta atrodas Vācijā Šlēsvigas-Holšteinas federālajā zemē.

5. Līdz 2012. gada 31. decembrim to pārvaldīja *Flughafen Lübeck GmbH* (turpmāk tekstā – "*FL*"). Līdz 2005. gada 30. novembrim *FL* pilnā apmērā piederēja prasītājai pirmajā instancē, proti, *Hansestadt Lübeck* (Lībekas pilsēta). No 2005. gada 1. decembra līdz 2009. gada oktobra beigām *FL* piederēja 90 % apmērā Jaunzēlandes privātam uzņēmumam *Infratil* un 10 % apmērā Lībekas pilsētai. No 2009. gada novembra *FL* no jauna pilnā apmērā piederēja Lībekas pilsētai. 2013. gada 1. janvārī Lībekas lidosta tika pārdota *Yasmina Flughafenmanagement GmbH*, un *FL* pārņēma Lībekas pilsēta un 2013. gada 2. janvārī to izslēdza no komercreģistra.

B – *2006. gada maksājumu kārtība*

6. Saskaņā ar 1964. gada 19. jūnija *Luftverkehrs-Zulassungs-Ordnung* (Noteikumi par gaisa transporta darbības licencēm; turpmāk tekstā – "*LuftVZO*")[5] 43.a panta 1. punktu atbilstoši redakcijai, kāda bija spēkā 2006. gadā pirms lidostas darbības uzsākšanas, lidostas operatoram apstiprināšanai pārraudzības iestādē bija jāiesniedz regulējums par izmantošanu un attiecībā uz lidostām – regulējums saistībā ar maksām par lidmašīnu nolaišanos, pacelšanos un novietošanu stāvēšanai, kā arī par aprīkojuma lidmašīnu pasažieriem izmantošanu.

7. Piemērojot šo tiesību normu, *FL* pieņēma 2006. gada maksājumu kārtību, ar kuru tiek noteikts lidostas maksu apmērs, kuru ir apstiprinājusi pārraudzības iestāde, proti, Šlēsvigas-Holšteinas federālās zemes aviācijas iestāde, un kura kopš 2006. gada 15. jūnija tiek piemērota visām aviosabiedrībām, kas izmanto Lībekas lidostu, ja vien starp tās administrāciju un kādu aviosabiedrību nav noslēgts līgums. Šajā kārtībā ir paredzēta nolaišanās maksa, "pasažieru" maksa, maksa par terminālu pakalpojumiem un lidlauka pakalpojumiem, drošības maksa, maksa par ārkārtas darba laiku, kā arī maksa par novietošanu stāvēšanai.

8. 2007. gadā Komisija pieņēma lēmumu sākt formālu izmeklēšanas procedūru attiecībā uz līgumu, kas noslēgts starp *FL* un aviosabiedrību *Ryanair*, jo minētajā līgumā šai sabiedrībai bija noteiktas mazākas maksas par spēkā esošajā maksājumu kārtībā paredzētajām.

9. It īpaši uzskatot, ka 2006. gada maksājumu kārtība varēja arī ietvert valsts atbalstu LESD 107. panta 1. punkta izpratnē, Komisija ar apstrīdēto lēmumu uzsāka LESD 108. panta 2. punktā paredzēto formālo izmeklēšanas procedūru attiecībā uz dažādiem pasākumiem saistībā ar Lībekas lidostu, tostarp attiecībā uz šo kārtību.

II – **Tiesvedība Vispārējā tiesā un pārsūdzētais spriedums**

10. Ar prasības pieteikumu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2012. gada 19. oktobrī, *FL* cēla prasību atcelt apstrīdēto lēmumu, ciktāl ar to, pirmkārt, tiek uzsākta formālā izmeklēšanas procedūra par 2006. gada maksājumu kārtību (pirmais prasījums) un, otrkārt, Vācijas Federatīvajai Republikai tiek uzlikts pienākums sniegt informāciju par 2006. gada maksājumu kārtību (otrais prasījums).

11. Replikas rakstā, kas Vispārējās tiesas kancelejā reģistrēts 2013. gada 20. februārī, Lībekas pilsēta ir paziņojusi, ka tā iestājas *FL* vietā, lai turpinātu tiesvedību, kuru *FL* pirms tam bija uzsākusi.

5 — *BGBl.* I, 370. lpp.

12. Sava pirmā prasījuma atbalstam Lībekas pilsēta izvirzīja piecus pamatus, no kuriem pirmais ir par Vācijas Federatīvās Republikas tiesību uz aizstāvību pārkāpumu, otrais – par pienākuma veikt rūpīgu un objektīvu izskatīšanu neizpildi, trešais – par LESD 108. panta 2. un 3. punkta pārkāpumu un Regulas (EK) Nr. 659/1999[6] 4. un 6. panta, kā arī 13. panta 1. punkta pārkāpumu, ceturtais – par LESD 107. panta 1. punkta pārkāpumu un piektais – par pienākuma norādīt pamatojumu neizpildi.

13. Pārsūdzētajā spriedumā Vispārējā tiesa nosprieda, ka pirmais prasījums ir pieņemams, uzskatot, pirmkārt, ka prasības celšanas brīdī apstrīdētais lēmums *FL* bija skāris tieši un individuāli un tādējādi tai bija *locus standi* un, otrkārt, ka tā bija saglabājusi interesi celt prasību pēc Lībekas lidostas pārdošanas. Pēc būtības tā apmierināja ceturto pamatu tā daļā saistībā ar LESD 107. panta 1. punkta pārkāpumu attiecībā tikai uz selektivitātes kritēriju un līdz ar to atcēla apstrīdēto lēmumu, ciktāl ar to tiek uzsākta formālā izmeklēšanas procedūra par 2006. gada maksājumu kārtību. Runājot par otro prasījumu, tā kā vienīgais pamats, kas attiecās uz Regulas Nr. 659/1999 10. panta 3. punkta pārkāpumu, tika noraidīts kā acīmredzami nepamatots, prasība tika noraidīta pārējā daļā.

III – **Lietas dalībnieku prasījumi un tiesvedība Tiesā**

14. Komisijas prasījumi Tiesai ir šādi:

— atcelt pārsūdzēto spriedumu;

— atzīt par nepieņemamu pirmajā instancē celto prasību;

— pakārtoti – atzīt, ka minētajai prasībai nav priekšmeta;

— tāpat pakārtoti – atzīt, ka nav pamatota prasības ceturtā pamata daļa, kurā Lībekas pilsēta norāda uz LESD 107. panta 1. punkta pārkāpumu attiecībā uz selektivitātes kritēriju, un nodot lietu atpakaļ Vispārējai tiesai pārējo šī pamata daļu un pirmā, otrā, trešā un piektā pamata izskatīšanai, un

— piespriest Lībekas pilsētai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus pirmās instances un apelācijas tiesvedībās vai pakārtoti, ja lieta tiek nodota atpakaļ Vispārējai tiesai, atlikt lēmuma par tiesāšanās izdevumiem pirmās instances un apelācijas tiesvedībās pieņemšanu.

15. Lībekas pilsētas prasījumi Tiesai ir šādi:

— noraidīt apelācijas sūdzību kopumā un pilnībā apmierināt prasījumus, kurus tā ir iesniegusi pirmajā instancē, un

— piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

16. Ar Tiesas priekšsēdētāja 2015. gada 26. marta un 14. aprīļa lēmumiem Vācijas Federatīvajai Republikai un Spānijas Karalistei tika atļauts iestāties lietā Lībekas pilsētas prasījumu atbalstam.

17. Lietas dalībnieki savas nostājas pauda rakstveidā un mutiski 2016. gada 31. maija tiesas sēdē.

6 — Padomes 1999. gada 22. marta Regula, ar kuru nosaka sīki izstrādātus noteikumus [LESD 108.] panta piemērošanai (OV 1990, L 83, 1. lpp.).

IV – **Apelācijas sūdzības analīze**

18. Savas apelācijas sūdzības pamatošanai Komisija izvirza piecus pamatus. Divi pirmie pamati attiecas uz pirmajā instancē iesniegtās prasības pieņemamību. Trešais pamats ir par attiecīgo pasākumu selektīvā rakstura vērtējumu. Ceturtais pamats ir saistīts ar pārsūdzētā sprieduma pamatojuma trūkumu. Piektais pamats attiecas uz to, ka Vispārējā tiesa neesot ievērojusi pārbaudes tiesā, kas ir piemērojama lēmumiem uzsākt formālu izmeklēšanas procedūru valsts atbalsta jomā, ierobežoto raksturu.

A – *Par pirmo pamatu, kas saistīts ar to, ka apstrīdētais lēmums* FL *nebija skāris individuāli*

1) Lietas dalībnieku argumenti

19. Ar savu pirmo pamatu Komisija pārmet Vispārējai tiesai, ka tā ir uzskatījusi, ka apstrīdētais lēmums *FL* bija skāris individuāli, pamatojoties uz to, ka, piešķirot valsts atbalstu, tā bija īstenojusi pilnvaras, kuras tai ir tikušas piešķirtas ekskluzīvā veidā. Šādi rīkojoties, Vispārējā tiesa esot pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, jo atbilstoši piemērojamām valsts tiesībām maksājumu kārtība ir jāapstiprina federālās zemes pārraudzības iestādei, kurai pašai ir saistoši federālie tiesību akti par lidostas maksām. Tādējādi tas, ka publisko tiesību uzņēmums, kas pārvalda lidostu, ir pilnvarots piedāvāt šo kārtību, nenozīmējot, ka tam valsts vietā ir pilnvaras pašam pieņemt pārvaldību un politiku, ko tas piemēro, izmantojot minēto kārtību. Vispārējās tiesas veiktā individuālas skaršanas kritērija interpretācija šajā ziņā esot pretrunā interpretācijai, kas sniegta 1986. gada 10. jūlija spriedumā *DEFI*/Komisija [7].

20. Lībekas pilsēta apgalvo, ka Vispārējā tiesa nav pieļāvusi kļūdu vērtējumā, nospriežot, ka apstrīdētais lēmums *FL* bija skāris individuāli. Tā norāda, ka prasības celšanas datumā *FL*, kura tolaik 90 % apmērā piederēja privātam ieguldītājam, bija pašai savas pilnvaras, lai pieņemtu un īstenotu 2006. gada maksājumu kārtību. Tā it īpaši uzsver, ka lidostas administrācija varot piemērot šādu kārtību pat *LuftVZO* 43.a panta 1. punktā paredzētās atļaujas atteikuma gadījumā. Vispārējās tiesas secinājums atbilstot valsts tiesībām un katrā ziņā nevarot tikt apšaubīts apelācijas ietvaros.

21. Vācijas Federatīvā Republika norāda, ka Vācijā lidostas maksas pēc saviem ieskatiem nosaka uzņēmumi, kuri pārvalda lidostu, izmantojot regulējumus, kas tiek īstenoti ar privāttiesību līgumiem, kurus noslēdz ar aviosabiedrībām. Pārraudzības iestādes piekrišanai, kas paredzēta *LuftVZO* 43.a panta 1. punktā, neesot nekādas "konstitutīvas iedarbības" attiecībā uz kārtības, kurā tiek noteiktas lidostas maksas, spēkā esamību. Ar pēdējo minēto normu tiekot ļauts veikt tikai preventīvu kontroli, kas paredzēta, lai gaisa satiksmes un konkurences pienācīgas darbības interesēs novērstu attiecību starp lidostu administrācijām un to izmantotājiem ļaunprātīgu izmantošanu. Turklāt Vācijas Federatīvā Republika norāda, ka tādu privāttiesību lidostu uzņēmumu kā *FL* intereses nesakrītot ar valsts interesēm un ka pretēji organizācijai, kas tika aplūkota lietā, kurā tika pasludināts 1986. gada 10. jūlija spriedums *DEFI*/Komisija [8], šie uzņēmumi nevarot tikt uzskatīti par valsts veidojumiem.

7 — 282/85, EU:C:1986:316.

8 — 282/85, EU:C:1986:316.

2) Vērtējums

22. No pārsūdzētā sprieduma 29.–34. punkta izriet, ka Vispārējā tiesa būtībā ir secinājusi, ka apstrīdētais lēmums *FL* bija skāris individuāli, ciktāl tas attiecas uz 2006. gada maksājumu kārtību, jo tas attiecās uz tiesību aktu, kura viena no autorēm ir *FL*, un tas bija traucējis tai pēc saviem ieskatiem īstenot savas pilnvaras. Proti, Vispārējā tiesa ir uzskatījusi, ka, lai gan saskaņā ar piemērojamām valsts tiesībām, kas šajā gadījumā ir *LuftVZO* 43.a panta 1. punkts, maksājumu kārtība, kuru ir izstrādājusi un piedāvājusi lidostas administrācija, bija jāapstiprina pārraudzības iestādei, šai iestādei nebija pašai savu pilnvaru, lai tā pati noteiktu lidostas maksas.

23. Šajā ziņā skaidri ir noteikts, ka nosacījums par individuālu skaršanu, kas izriet no LESD 263. panta ceturtās daļas, ir izpildīts, ja apstrīdētais akts prasītāju skar tam raksturīgu īpašu pazīmju dēļ vai tādu faktisko apstākļu dēļ, kas to atšķir no visām citām personām, un tādējādi to individualizē tieši tāpat kā akta adresātu [9].

24. Ir jāuzskata, ka akts skar fizisku vai juridisku personu individuāli, ja tas tieši traucē tai pēc saviem ieskatiem īstenot savas pilnvaras, kas it īpaši izpaužas kā apgalvotā atbalsta piešķiršana uzņēmumiem [10] un kas izraisa izmaiņas līgumattiecībās ar uzņēmumu vai uzņēmumiem, kuri ir strīdīgo pasākumu iespējamie saņēmēji [11].

25. Šajā lietā ir jānosaka, vai Vispārējā tiesa ir pareizi secinājusi, ka saskaņā ar atbilstošajām valsts tiesībām (*LuftVZO* 43.a panta 1. punkts) *FL* bija pašai savas pilnvaras 2006. gada maksājumu kārtības pieņemšanā un īstenošanā.

26. Pārsūdzētā sprieduma 29. punktā Vispārējā tiesa ir veikusi *LuftVZO* 43.a panta 1. punkta, kurā noteikti 2006. gada maksājumu kārtības īstenošanas noteikumi, analīzi. Tā it īpaši ir secinājusi, ka, tā kā pārraudzības iestādei atšķirībā no *FL* nebija pašai savu pilnvaru lidostas maksu noteikšanas jomā, pilnvaras pieņemt 2006. gada maksājumu kārtību bija šai pēdējai minētajai, nevis valsts iestādēm (skat. pārsūdzētā sprieduma 32. punktu).

27. Saistībā ar jautājumu par Vispārējās tiesas veikto valsts tiesību interpretāciju Tiesas kontrolei ir jāaprobežojas ar pārbaudi par to, vai Vispārējā tiesa nav sagrozījusi šīs tiesības [12].

28. Šajā ziņā saskaņā ar pastāvīgo judikatūru šai sagrozīšanai ir jāparādās konstatējumos, kuru materiālā neatbilstība izriet no lietas materiāliem, bez nepieciešamības Tiesai no jauna izvērtēt faktus un pierādījumus [13]. Citiem vārdiem, šādai sagrozīšanai ir jābūt acīmredzamai [14]. Precīzāk, saistībā ar jautājumu par valsts tiesību interpretāciju Tiesas kompetencē vispirms ir pārbaudīt, vai Vispārējā tiesa, pamatojoties uz dokumentiem un citiem tai iesniegtajiem pierādījumiem, nav sagrozījusi attiecīgo valsts tiesību normu formulējumu vai ar tām saistītās valsts tiesu judikatūras, vai arī attiecīgās doktrīnas

9 — Skat. spriedumus, 1963. gada 15. jūlijs, *Plaumann*/Komisija (25/62, EU:C:1963:17, 223. punkts); 2013. gada 3. oktobris, *Inuit Tapiriit Kanatami* u.c./Parlaments un Padome (C-583/11 P, EU:C:2013:625, 72. punkts), kā arī 2013. gada 19. decembris, *Telefónica*/Komisija (C-274/12 P, EU:C:2013:852, 46. punkts).

10 — Skat. pēc analoģijas spriedumus, 1998. gada 30. aprīlis, *Vlaamse Gewest*/Komisija (T-214/95, EU:T:1998:77, 29. un 30. punkts), kā arī 1999. gada 15. jūnijs, *Regione Autonoma Friuli-Venezia Giulia*/Komisija (T-288/97, EU:T:1999:125, 31. un 34. punkts). Skat. *a contrario* spriedumu, 1986. gada 10. jūlijs, *DEFI*/Komisija (282/85, EU:C:1986:316, 18. punkts), kurā savukārt ir ticis nospriests, ka Francijas valdībai neapstrīdami bija pilnvaras noteikt *DEFI* komitejas pārvaldību un politiku un tādējādi arī definēt intereses, kuras šai organizācijai bija jāaizstāv.

11 — Šķiet, ka regulējumi, ar kuriem tiek noteiktas lidostas maksas, tāpat kā vispārīgi nosacījumi, tiek pārņemti līgumos, kas noslēgti starp lidostas administrāciju un aviosabiedrībām.

12 — Skat. spriedumus, 2002. gada 24. oktobris, *Aéroports de Paris*/Komisija (C-82/01 P, EU:C:2002:617, 63. punkts), kā arī 2014. gada 3. aprīlis, Francija/Komisija (C-559/12 P, EU:C:2014:217, 79. punkts un tajā minētā judikatūra).

13 — Skat. spriedumu, 2014. gada 3. aprīlis, Francija/Komisija (C-559/12 P, EU:C:2014:217, 80. punkts un tajā minētā judikatūra).

14 — Spriedumi, 2008. gada 22. decembris, *British Aggregates*/Komisija (C-487/06 P, EU:C:2008:757, 98. punkts), kā arī 2011. gada 10. februāris, *Activision Blizzard Germany*/Komisija (C-260/09 P, EU:C:2011:62, 53. punkts).

saturu. Turpinājumā – to, vai Vispārējā tiesa, ņemot vērā šos avotus, nav izdarījusi konstatējumus, kas ir acīmredzami pretrunā to saturam. Visbeidzot – vai Vispārējā tiesa, pārbaudīdama šos avotus, lai konstatētu valsts tiesību aktu saturu, nav piešķīrusi kādam no tiem nozīmi, kādas tam nav, ņemot vērā pārējos avotus, ja tas acīmredzami izriet no lietas materiālos ietvertajiem pierādījumiem [15].

29. Taču šajā gadījumā, lai gan bija šaubas saistībā ar lidostas administrācijas autonomijas esamību un tādējādi tās personiskās intereses esamību, kas atšķiras no pārraudzības iestādes intereses, saglabāt 2006. gada maksājumu kārtību, Komisijas izvirzītie pierādījumi, lai apšaubītu atbilstošo valsts tiesību interpretāciju, neļauj atklāt jebkādu Vispārējā tiesā norādītās informācijas sagrozīšanu.

30. Turklāt ar Komisijas argumentiem attiecībā uz pretrunu starp Vispārējās tiesas vērtējumu šajā lietā un risinājumu, kas ir izmantots 1986. gada 10. jūlija spriedumā *DEFI*/Komisija [16], arī nevar atspēkot šo secinājumu. Proti, lai gan lietas *DEFI*/Komisija fakti šķietami ietver noteiktas līdzības ar izskatāmo lietu, piemēram, iespēju pārraudzības iestādei neapstiprināt attiecīgā pasākuma īstenošanas kārtību, izskatāmā lieta, manuprāt, atšķiras ar ierobežotāku kontroli, ko īsteno federālā zeme, saistībā ar lidostas administrācijas piedāvāto tarifu noteikšanu, jo tā nevar liegt piemērot 2006. gada maksājumu kārtību, kā arī ar pārraudzības iestādes, *FL* un lidostas izmantotāju atšķirīgajām interesēm. Proti, spriedumā *DEFI*/Komisija Tiesa bija nospriedusi, ka Francijas valdībai neapstrīdami bija pilnvaras noteikt *DEFI* komitejas pārvaldību un politiku un tādējādi arī definēt intereses, kuras tai bija jāaizstāv (18. punkts).

31. Ņemot vērā šos apsvērumus, es uzskatu, ka pirmais pamats nevar tikt atbalstīts.

B – *Par otro pamatu, kas saistīts ar to, ka Lībekas pilsētai nebija pastāvošas intereses celt prasību*

1) Lietas dalībnieku argumenti

32. Savā otrajā pamatā Komisija apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, uzskatīdama, pirmkārt, ka *FL* bija interese celt prasību arī pēc Lībekas lidostas pārdošanas privātam ieguldītājam (*Yasmina Flughafenmanagement GmbH*), jo formālā izmeklēšanas procedūra nebija pabeigta un tādējādi apstrīdētais lēmums turpināja radīt sekas, un, otrkārt, ka katrā ziņā *FL* bija saglabājusi interesi celt prasību laikposmā pēc pārdošanas. Komisija norāda, ka apstrīdētais lēmums arī bez galīgā lēmuma, kas pieņemts formālās izmeklēšanas procedūras beigās, bija zaudējis savu vienīgo tiesisko iedarbību, proti, pienākumu apturēt atbalsta pasākumu uz izmeklēšanas laiku [17], jo pirms 2012. gada 31. decembra nav notikusi izpildes apturēšana, un ka no 2013. gada 1. janvāra, proti, Lībekas lidostas privatizācijas datuma, 2006. gada maksājumu kārtību vairs nevar uzskatīt par atbalsta shēmu, kas ir izpildes stadijā, jo tā vairs netika finansēta no valsts līdzekļiem. Vispārējās tiesas vērtējums esot pretrunā judikatūrai, kurā tiek prasīta radusies un pastāvoša interese un kurā ir noteikts, ka šī interese turpina pastāvēt tikai tad, ja prasības iznākums var dot labumu lietas dalībniekam, kas to ir cēlis. Turklāt Lībekas pilsēta neesot pierādījusi, ka tai būtu bijusi jebkāda interese uzturēt prasību pēc Lībekas lidostas privatizācijas.

33. Lībekas pilsēta, kuru atbalsta Vācijas Federatīvā Republika, norāda, ka *FL* patiešām bija interese celt prasību prasības celšanas brīdī, kas ir atbilstošais brīdis, lai izvērtētu tās pieņemamību. Tā apgalvo, ka prasības celšanas datumā apstrīdētā lēmuma nelabvēlīgās sekas izpaužoties kā apturēšanas pienākums, kas ir noteikts *FL*, piemērojot LESD 108. panta 3. punkta pēdējo teikumu. Turklāt Lībekas pilsētai vēl

15 — Ģenerāladvokāta N. Jēskinena [*N. Jääskinen*] secinājumi lietā Francija/Komisija (C-559/12 P, EU:C:2013:766, 42. punkts un tajā minētā judikatūra).

16 — 282/85, EU:C:1986:316.

17 — Šī argumenta pamatošanai Komisija atsaucas uz spriedumiem, 2014. gada 16. oktobris, *Alro*/Komisija (T-517/12, EU:T:2014:890, 19.–67. punkts), kā arī 2014. gada 16. oktobris, *Alpiq RomIndustries* un *Alpiq RomEnergie*/Komisija (T-129/13, nav publicēts, EU:T:2014:895, 18.–31. punkts).

tagad esot interese celt prasību, jo bez Vispārējās tiesas pasludinātās tiesību akta atcelšanas apstrīdētais lēmums vēl radot tiesiskās sekas, kas tai arī tagad pēc lidostas pārdošanas nav labvēlīgas. Tā it īpaši norāda, ka valsts tiesām pēc pieprasījuma ir pienākums izdot rīkojumu par iespējamo priekšrocību atgūšanu. Tā turklāt uzskata, ka, ja netiks pieņemts lēmums, kurā ir konstatēta valsts atbalsta neesamība, tā ir pakļauta prettiesiskuma atkārtošanās riskam. Visbeidzot tā norāda, ka apstrīdētā lēmuma atcelšanas gadījumā tā to varētu izmantot, gatavojoties prasībai sakarā ar atbildību, jo, ja nebūtu lēmuma uzsākt formālo izmeklēšanas procedūru, tā būtu varējusi pārliecināt citas aviosabiedrības izmantot Lībekas lidostu un, to pārdodot, panākt augstāku cenu.

2) Vērtējums

34. Šajā gadījumā lietas dalībnieki nav apstrīdējuši, ka *FL*, kuru aizstājusi Lībekas pilsēta, prasības par apstrīdēto lēmumu celšanas brīdī bija radusies un pastāvoša interese. Saistībā ar šo jautājumu pārsūdzētā sprieduma 36. punktā Vispārējā tiesa ir konstatējusi, ka prasības celšanas brīdī *FL* bija interese celt prasību par apstrīdēto lēmumu, ņemot vērā, ka tas radīja saistošas tiesiskās sekas, kas var ietekmēt tās personiskās intereses.

35. Tomēr Komisija apstrīd to, ka šī interese ir turpinājusi pastāvēt pēc Lībekas lidostas pārdošanas privātai sabiedrībai. Tā uzskata, ka pienākums apturēt iespējamās atbalsta shēmas īstenošanu esot vienīgās lēmuma par formālās izmeklēšanas procedūras uzsākšanu sekas. Taču, tā kā šāda apturēšana nebija īstenojusies pirms Lībekas lidostas pārdošanas privātai sabiedrībai, Lībekas pilsētas interese celt prasību esot izzudusi lietas izskatīšanas laikā.

36. Šajā ziņā ir jāatgādina, ka pārsūdzētā sprieduma 37. punktā Vispārējā tiesa ir noraidījusi Komisijas argumentu, ka ar Lībekas lidostas pārdošanu privātai sabiedrībai 2013. gada 1. janvārī pēc apstrīdētā lēmuma pieņemšanas un prasības celšanas Vispārējā tiesā attiecīgā atbalsta shēma ir izbeigta, kas nozīmē, ka pienākums apturēt minēto shēmu vairs nebija nelabvēlīgs Lībekas pilsētai un ka tai vairs nebija intereses lūgt atcelt apstrīdēto lēmumu. Tā ir uzskatījusi, ka, tā kā formālā izmeklēšanas procedūra nebija pabeigta, minētais lēmums vēl radīja sekas un ka Lībekas pilsēta saglabāja vismaz interesi celt prasību attiecībā uz laikposmu pēc Lībekas lidostas pārdošanas.

37. Lai noteiktu, vai Vispārējās tiesas vērtējums ir pareizs, ir jāsniedz īss atgādinājums par judikatūru, kas saistīta ar prasību par radušos un pastāvošu interesi celt prasību.

38. Vispirms skaidri ir noteikts, ka interesei celt prasību, kas ir jebkuras prasības galvenais un pirmais nosacījums un kas ir atšķirīga no prasītāja *locus standi* [18], ņemot vērā prasības priekšmetu, ir jāpastāv prasības celšanas stadijā, citādi šāda prasība ir nepieņemama. Šim prasības priekšmetam – tāpat kā interesei celt prasību – ir jāturpina pastāvēt līdz tiesas nolēmuma pasludināšanai, pretējā gadījumā lieta ir jāizbeidz, līdz ar to prasības rezultātam ir jāsniedz labums lietas dalībniekam, kas to ir cēlis. Šajā ziņā prasītāja intereses celt prasību saglabāšanās ir jāizvērtē *in concreto*, ņemot vērā tostarp apgalvotā pārkāpuma sekas un apgalvotā kaitējuma būtību [19]. Tiesa cenšas neizmantot šīs intereses pārāk šauru koncepciju.

39. Saistībā ar tādu lēmumu uzsākt formālu izmeklēšanas procedūru kā apstrīdētais lēmums Tiesa ir atzinusi, ka šāds lēmums varēja ietvert vairākas autonomas tiesiskās sekas. Tādējādi papildus pienākumam apturēt iespējamo atbalsta pasākumu, kamēr vēl notiek tiesvedība par prasību, kas vērsta pret šādu lēmumu, ir jāņem vērā iespēja vērsties valsts tiesā, lai it īpaši tiktu izdarīti visi secinājumi par

18 — Skat. it īpaši spriedumu, 2015. gada 17. septembris, *Mory* u.c./Komisija (C-33/14 P, EU:C:2015:609, 58. un 62. punkts un tajos minētā judikatūra).

19 — Skat. spriedumu, 2013. gada 28. maijs, *Abdulrahim*/Padome un Komisija (C-239/12 P, EU:C:2013:331, 61.–65. punkts un tajos minētā judikatūra).

LESD 108. panta 3. punkta pēdējā teikuma pārkāpuma [20]. Tādējādi Tiesa ir secinājusi, ka, neraugoties uz lēmumā uzsākt formālo izmeklēšanas procedūru ietverto vērtējumu sākotnējo raksturu, šis lēmums rada tiesiskas sekas [21]. Tiesa it īpaši ir atzinusi, ka ar lēmumu uzsākt formālo izmeklēšanas procedūru pavisam noteikti tiek mainīts atbalsta pasākuma saņēmēju uzņēmumu tiesiskais stāvoklis [22].

40. Pretēji tam, ko apgalvo Komisija, Tiesas judikatūrā nav atbalstīta pasākuma apturēšana kā lēmuma uzsākt formālu izmeklēšanas procedūru vienīgās tiesiskās sekas [23]. Proti, Tiesa jau ir konstatējusi citas tiesiskās sekas, kas izriet no uzsākšanas lēmuma. Tiesa ir nospriedusi, ka valsts tiesām "ir pienākums veikt visus pasākumus, kuri ir vajadzīgi, lai izdarītu secinājumus no iespējamā pienākuma apturēt minētā pasākuma izpildi pārkāpuma" [24]. Starp šiem secinājumiem Tiesa it īpaši ir norādījusi uz iespēju papildināt pasākuma apturēšanu ar pienākumu atgūt jau izmaksātās summas. Valsts tiesa var arī izdot rīkojumu veikt pagaidu pasākumus, lai aizsargātu pušu intereses, kā arī Komisijas lēmuma lietderīgo iedarbību [25].

41. Ņemot vērā visus šos apsvērumus, man šķiet, ka lēmuma par formālās izmeklēšanas procedūras uzsākšanu tiesiskās sekas var turpināt pastāvēt pat pēc Lībekas lidostas pārdošanas privātam uzņēmumam. Lēmums uzsākt formālo izmeklēšanas procedūru, līdz Komisija to ir pabeigusi, *FL* turpina radīt risku, ka valsts tiesa var izdot rīkojumu atgūt atbalstu, kas tika piešķirts tad, kad *FL*, kuru aizstājusi prasītāja, bija Lībekas lidostas īpašniece.

42. Tādēļ, nepieļaujot kļūdu tiesību piemērošanā, pārsūdzētā sprieduma 27. punktā Vispārējā tiesa ir secinājusi, ka lēmums uzsākt formālo izmeklēšanas procedūru turpināja radīt autonomas tiesiskās sekas, kas maina *FL* tiesisko stāvokli, tādējādi radot tai interesi celt prasību.

43. Šajā ziņā ir jānorāda, ka izskatāmā lieta izceļas ar to, ka prasības celšanas brīdī Vispārējā tiesā apstrīdētais pasākums vēl atradās izpildes stadijā un ka saskaņā ar Vācijas Federatīvās Republikas sniegtajiem precizējumiem šis pasākums līdz šim brīdim vēl joprojām ir spēkā. Šādā kontekstā šķiet, ka attiecībā uz *FL* joprojām var tikt izdots rīkojums atgūt atbalstu, kas tika piešķirts tad, kad tā bija lidostas īpašniece, un tas tā ir saskaņā ar valsts tiesai noteikto pienākumu veikt visus pasākumus, kas vajadzīgi, lai izdarītu secinājumus no pienākuma apturēt minētā pasākuma izpildi iespējamā pārkāpuma.

44. Nevar piekrist Komisijas argumentam attiecībā uz to, ka replikas raksta iesniegšanas datumā izskatīšanā neatradās neviena prasība, kas vērsta pret 2006. gada maksājumu kārtības apstiprināšanu, un ka jebkura prasība, kas celta pēc šī datuma, esot noilgusi. Pieņemot, ka šis pēdējais minētais apgalvojums ir pareizs, uzreiz nevar izslēgt, ka datumā, kurā Vispārējā tiesa pasludināja savu spriedumu, *FL* saglabāja interesi apstrīdēto lēmumu atcelt.

45. Ņemot vērā šos apsvērumus, es uzskatu, ka attiecībā uz prasītāju pirmajā instancē joprojām pastāvēja vismaz risks, ka valsts tiesa var izdot rīkojumu atgūt atbalstu, kas tika piešķirts pirms Lībekas lidostas pārdošanas. Tātad tā saglabāja interesi lūgt atcelt apstrīdēto lēmumu.

46. Tāpēc otrais apelācijas sūdzības pamats ir jānoraida.

20 — Skat. spriedumu, 2013. gada 24. oktobris, *Deutsche Post*/Komisija (C-77/12 P, nav publicēts, EU:C:2013:695, 52. un 53. punkts).

21 — Spriedums, 2013. gada 21. novembris, *Deutsche Lufthansa* (C-284/12, EU:C:2013:755, 37. punkts).

22 — Spriedums, 2013. gada 24. oktobris, *Deutsche Post*/Komisija (C-77/12 P, nav publicēts, EU:C:2013:695, 52. punkts).

23 — Spriedums, 2013. gada 24. oktobris, *Deutsche Post*/Komisija (C-77/12 P, nav publicēts, EU:C:2013:695, 53. punkts un tajā minētā judikatūra).

24 — Spriedums, 2013. gada 21. novembris, *Deutsche Lufthansa* (C-284/12, EU:C:2013:755, 42. punkts).

25 — Skat. spriedumu, 2013. gada 21. novembris, *Deutsche Lufthansa* (C-284/12, EU:C:2013:755, 42. un 43. punkts), kā arī Tiesas priekšsēdētāja rīkojumu, 2014. gada 4. aprīlis, *Flughafen Lübeck* (C-27/13, nav publicēts, EU:C:2014:240, 25. un 26. punkts).

C – Par trešo pamatu, kas saistīts ar 2006. gada maksājumu kārtības selektivitātes kļūdainu vērtējumu

1) Lietas dalībnieku argumenti

47. Savā trešajā pamatā Komisija norāda, ka Vispārējā tiesa ir kļūdaini interpretējusi jēdzienu "selektivitāte" saistībā ar LESD 107. panta 1. punktu, uzskatīdama, ka, lai izvērtētu 2006. gada maksājumu kārtības iespējami selektīvo raksturu, bija jāpārbauda, vai tā tika piemērota nediskriminējoši visiem uzņēmumiem, kuri izmanto vai var izmantot konkrētu preci vai pakalpojumu. Apstāklis, ka šī kārtība tiek piemērota tikai uzņēmumiem, kuri izmanto Lībekas lidostu, neesot atbilstošs kritērijs.

48. Pēc Komisijas uzskata, Vispārējās tiesas vērtējums ir pretrunā Tiesas judikatūrai [26], saskaņā ar kuru pasākums nav vispārīgs nodokļu vai ekonomikas politikas pasākums un līdz ar to tas ir selektīvs, ja tas attiecas vienīgi uz konkrētām ekonomikas nozarēm vai tikai uz konkrētiem attiecīgās nozares uzņēmumiem. Tā uzskata, ka nosacījumi, ar kādiem publisko tiesību uzņēmums piedāvā savas preces vai pakalpojumus, vienmēr ir selektīvi pasākumi, jo jautājumam par nevienlīdzīgu vai diskriminējošu attieksmi šajā kontekstā nav nozīmes, lai izdarītu secinājumu par atbalsta esamību vai neesamību. Līdz ar to Vispārējā tiesa kļūdaini esot atsaukusies uz kritēriju, kas ir izmantots 2001. gada 8. novembra spriedumā *Adria-Wien Pipeline* un *Wietersdorfer & Peggauer Zementwerkele* [27], proti, kritēriju, kurš attiecoties tikai uz nodokļu pasākumiem, nevis uz nosacījumiem, ar kādiem publisko tiesību uzņēmums piedāvā savas preces un pakalpojumus [28]. Šajā pēdējā minētajā gadījumā noteicošais aspekts esot privātā ieguldītāja kritērijs tirgus ekonomikā.

49. Pakārtoti Komisija apgalvo, ka Vispārējā tiesa nav ievērojusi Tiesas judikatūru, kurā noteikts, ka, lai izvērtētu tā selektīvo raksturu, noteicošās ir pasākuma radītās sekas [29] un ka pasākumi, kurus izmanto tikai viena darbības nozare, ir selektīvi [30]. Tā uzsver, ka, lai gan Lībekas lidosta tieši konkurēja ar Hamburgas (Vācija) lidostu, no priekšrocības, kas piešķirta ar 2006. gada maksājumu kārtību, labumu gūstot tikai sabiedrības, kuras izmanto pirmo lidostu, kas esot pietiekami, lai pierādītu šīs kārtības selektīvo raksturu. Vispārējās tiesas izmantotā pieeja nozīmējot, ka tiek liegta iespēja piemērot noteikumus par valsts atbalstu regulējumiem, ar kuriem tiek noteiktas lidostas maksas.

50. Sekundāri pakārtoti Komisija apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir kļūdaini interpretējusi kritēriju par uzņēmumiem, kuri atrodas salīdzināmā faktiskā un tiesiskā situācijā attiecībā uz konkrētā pasākuma izvirzīto mērķi. Lai noteiktu, kuri uzņēmumi atrodas šādā situācijā, par kritēriju esot jāizmanto nevis attiecīgā pasākuma piemērošanas joma, bet gan attiecīgo uzņēmumu izmaksu struktūra. Šajā gadījumā 2006. gada maksājumu kārtība esot selektīva, jo tajā nav ievērots princips, ka lidostas maksās ir jāietver izmaksas, kurš izriet no *LuftVZO* 43.a panta 1. punkta un kurš noteikti ir jāievēro visām Vācijas lidostām un tādējādi visām aviosabiedrībām.

26 — Komisija it īpaši atsaucas uz spriedumiem, 2003. gada 20. novembris, *GEMO* (C-126/01, EU:C:2003:622, 35.–39. punkts), kā arī 2005. gada 15. decembris, Itālija/Komisija (C-66/02, EU:C:2005:768, 95.–101. punkts).

27 — C-143/99, EU:C:2001:598, 41. punkts

28 — Komisija balstās uz ģenerāladvokāta P. Mengoci [*P. Mengozzi*] secinājumiem lietā *Deutsche Lufthansa* (C-284/12, EU:C:2013:442). Tā min arī spriedumus, 1988. gada 2. februāris, *Kwekerij van der Kooy* u.c./Komisija (67/85, 68/85 un 70/85, EU:C:1988:38, 28. un 29. punkts); 1996. gada 29. februāris, Beļģija/Komisija (C-56/93, EU:C:1996:64, 10. punkts); 2003. gada 20. novembris, *GEMO* (C-126/01, EU:C:2003:622, 35.–39. punkts); 2011. gada 8. septembris, Komisija/Nīderlande (C-279/08 P, EU:C:2011:551, 63.–67. punkts), kā arī 2011. gada 15. novembris, Komisija un Spānija/*Government of Gibraltar* un Apvienotā Karaliste (C-106/09 P un C-107/09 P, EU:C:2011:732).

29 — Komisija min spriedumus, 2008. gada 22. decembris, *British Aggregates*/Komisija (C-487/06 P, EU:C:2008:757, 85.–89. punkts); 2011. gada 8. septembris, Komisija/Nīderlande (C-279/08 P, EU:C:2011:551, 51. punkts), kā arī 2011. gada 15. novembris, Komisija un Spānija/*Government of Gibraltar* un Apvienotā Karaliste (C-106/09 P un C-107/09 P, EU:C:2011:732, 87.–109. punkts).

30 — Komisija atsaucas uz spriedumiem, 1999. gada 17. jūnijs, Beļģija/Komisija (C-75/97, EU:C:1999:311, 33. punkts); 2005. gada 15. decembris, *Unicredito Italiano* (C-148/04, EU:C:2005:774, 45. punkts), kā arī 2006. gada 15. jūnijs, *Air Liquide Industries Belgium* (C-393/04 un C-41/05, EU:C:2006:403, 31. un 32. punkts).

51. Visbeidzot Komisija norāda, ka Vispārējā tiesa arī ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, neizvērtējot, vai atlaides, kuras ir paredzētas 2006. gada maksājumu kārtībā, ir selektīvas, pamatojoties uz to, ka tās var izmantot tikai tās aviosabiedrības, kuras ir izpildījušas noteiktus nosacījumus.

52. Lībekas pilsēta būtībā norāda, ka Vispārējā tiesa pamatoti ir konstatējusi, ka ar 2006. gada maksājumu kārtību netiek dota priekšroka konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai. Tā uzskata, ka selektivitātes nosacījums ir atšķirīga attieksme pret uzņēmumiem vai preču ražošanu, kuri ir salīdzināmi [31]. Tādējādi 2006. gada maksājumu kārtība neesot selektīva, jo tajā neesot paredzēta atšķirīga attieksme pret uzņēmumiem vai preču ražošanu, kuri ir salīdzināmi.

53. Vācijas Federatīvā Republika apstrīd Komisijas apgalvojumu, ka nosacījumi, ar kādiem publisko tiesību uzņēmums piedāvā savas preces un pakalpojumus, vienmēr ir jāuzskata par selektīviem. Pasākumam esot selektīvs raksturs tikai tad, ja ar to tiek piemēroti īpaši nosacījumi konkrētai uzņēmumu grupai un iekšēji netiek nošķirti lietotāji saistībā ar piekļuvi attiecīgajam publiskajam aprīkojumam un tā izmantošana. Turklāt citu lidostu izmantotāji neatrodoties salīdzināmā faktiskā un tiesiskā situācijā.

54. Spānijas Karaliste piekrīt Vispārējās tiesas sniegtajai LESD 107. panta 1. punkta interpretācijai attiecībā uz selektivitātes kritēriju un atbalsta Lībekas pilsētas argumentus. Tā piebilst, ka Komisijas izvirzītais apgalvojums, ka nosacījumu, ar kādiem publiska iestāde piedāvā savas preces vai pakalpojumus, izvirzīšana ir selektīvs pasākums, neizrietot no judikatūras. Spānijas Karaliste pievērš uzmanību elementiem, kuri ir izmantoti 2015. gada 14. janvāra spriedumā *Eventech* [32], lai noteiktu, vai uzņēmumi ir salīdzināmās situācijās.

2) Vērtējums

55. Ir jāatgādina, ka saskaņā ar LESD 107. panta 1. punktu, ja vien Līgumi neparedz ko citu, ar iekšējo tirgu nav saderīgs tāds atbalsts, ko piešķir dalībvalstis vai ko jebkādā citā veidā piešķir no valsts līdzekļiem un kas rada vai draud radīt konkurences izkropļojumus, dodot priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai, ciktāl šāds atbalsts iespaido tirdzniecību starp dalībvalstīm.

56. Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru pasākuma kvalificēšana par "valsts atbalstu" LESD 107. panta 1. punkta izpratnē ir atkarīga no visu šajā normā paredzēto nosacījumu izpildes [33].

57. Tādējādi skaidri ir noteikts, ka, lai valsts pasākums varētu tikt kvalificēts par "valsts atbalstu" LESD 107. panta 1. punkta izpratnē, pirmkārt, tam jābūt saistītam ar valsts iejaukšanos vai valsts līdzekļu izmantošanu, otrkārt, šim iejaukšanās gadījumam jābūt tādam, kas var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm, treškārt, tam jābūt tādam, ar ko tiek radīta selektīva priekšrocība tā saņēmējam, un, ceturtkārt, tam jābūt tādam, ar ko tiek izkropļota konkurence vai tiek radīti draudi to izkropļot [34].

58. Šajā gadījumā tiek apšaubītas vienīgi trešā nosacījuma, precīzāk, "selektivitātes" prasības, interpretācija un piemērošana.

31 — Lībekas pilsēta atsaucas uz spriedumu, 2001. gada 8. novembris, *Adria-Wien Pipeline* un *Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke* (C-143/99, EU:C:2001:598, 41. un 42. punkts).

32 — C-518/13, EU:C:2015:9, 61. punkts.

33 — Skat. it īpaši spriedumu, 2010. gada 2. septembris, Komisija/*Deutsche Post* (C-399/08 P, EU:C:2010:481, 38. punkts un tajā minētā judikatūra).

34 — Spriedums, 2010. gada 2. septembris, Komisija/*Deutsche Post* (C-399/08 P, EU:C:2010:481, 39. punkts un tajā minētā judikatūra).

59. Saskaņā ar iedibināto judikatūru pasākums ir uzskatāms par selektīvu, ja tas ir tāds, kas dod priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai salīdzinājumā ar citiem uzņēmumiem, kuri atrodas salīdzināmā faktiskā un tiesiskā situācijā, ņemot vērā konkrētā pasākuma mērķi [35].

60. Šajā gadījumā Vispārējā tiesa būtībā ir atzinusi, ka pasākuma, ar kuru publiska iestāde piedāvā preces vai pakalpojumus, selektīvo raksturu novērtē attiecībā uz visiem uzņēmumiem, kuri izmanto vai var izmantot šo preci vai šo pakalpojumu. Atzīstot, ka maksas, kas noteiktas saskaņā ar 2006. gada maksājumu kārtību, bija piemērojamas nediskriminējošā veidā, tā ir secinājusi, ka šai kārtībai nepiemīt selektīvs raksturs.

61. Šajā ziņā pārsūdzētā sprieduma 53. punktā, šķiet, ir ietverts princips, kas ir izteikts šādi:

"Lai novērtētu tarifu skalas, kuru ir izveidojusi publiska iestāde konkrētas lietas vai pakalpojuma izmantošanai noteiktā nozarē, iespējami selektīvo raksturu attiecībā uz noteiktiem uzņēmumiem, ir jāņem vērā tostarp visi uzņēmumi, kuri izmanto vai var izmantot šo konkrēto lietu vai pakalpojumu, un ir jāpārbauda, vai tikai daži no šiem uzņēmumiem saņem vai var saņemt iespējamas priekšrocības. To uzņēmumu situācijai, kuri nevēlas vai nevar izmantot attiecīgo lietu vai pakalpojumu, tādējādi nav tiešas nozīmes, lai novērtētu, vai pastāv priekšrocības. Citiem vārdiem, tāda pasākuma, kas izpaužas kā tarifu skala, kuru ir izveidojusi publiska iestāde konkrētas lietas vai pakalpojuma izmantošanai un kuru šī iestāde ir nodevusi lietošanā, selektīvais raksturs var tikt novērtēts tikai no minētās iestādes pašreizējo vai potenciālo klientu skatpunkta un no attiecīgās lietas vai pakalpojuma skatpunkta, nevis no citu nozares uzņēmumu klientu, kuru izmantošanā ir nodotas līdzīgas lietas vai pakalpojumi, skatpunkta. Turklāt, ja būtu jāuzskata, ka jebkurai nediskriminējošai tarifu skalai, kuru publiska iestāde piemēro par noteiktu lietu vai pakalpojumu, piemīt selektīvs raksturs, tas būtībā izraisītu to, ka tiktu pārmērīgi paplašināts LESD 107. panta 1. punktā ietvertā atbalsta, "dodot priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai", jēdziena saturs. Pie tam, lai iespējamais atbalsts, ko piešķir publiska iestāde saistībā ar konkrētu lietu vai pakalpojumu sniegšanu, dotu priekšroku noteiktiem uzņēmumiem, ir vajadzīgs, lai uzņēmumi, kas izmanto vai vēlas izmantot šo lietu vai pakalpojumu, nesaņemtu vai nevarētu saņemt minēto priekšrocību no šīs iestādes saistībā ar šo konkrēto lietu vai pakalpojumu."

62. Komisija uzskata, ka šis vērtējums ir kļūdains. Tās argumentācija ir sadalāma četrās daļās. Pirmkārt, tā apgalvo, ka nosacījumi, ar kādiem publisko tiesību uzņēmums piedāvā savas preces un pakalpojumus, vienmēr ir selektīvi pasākumi. Otrkārt, tā uzskata, ka Vispārējā tiesa nav ievērojusi Tiesas pastāvīgo judikatūru, kurā noteikts, ka, no vienas puses, vienīgi pasākuma sekas ir noteicošās, lai izvērtētu tā selektīvo raksturu, un, otrkārt, pasākumi, kurus izmanto vienā darbības nozarē, noteikti ir selektīvi. Treškārt, tā norāda, ka Vispārējā tiesa ir kļūdaini interpretējusi kritēriju saistībā ar "uzņēmumiem, kuri atrodas salīdzināmā faktiskā un tiesiskā situācijā, ņemot vērā konkrētā pasākuma mērķi". Ceturtkārt, tā apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, neizvērtējot, vai 2006. gada maksājumu kārtībā paredzētās atlaides, kuras saņemot tikai aviosabiedrības, kas atbilst konkrētiem nosacījumiem, ir selektīvas.

63. Pirms pēc kārtas tiek izskatītas Komisijas argumentācijas dažādās daļas, es vēlos formulēt noteiktu skaitu vispārīgu apsvērumu, kuri man šķiet nepieciešami, lai uztvertu selektivitātes nosacījuma jēgu un piemērojamību, un kuri man palīdzēs šī pamata pārbaudē.

35 — Spriedums, 2001. gada 8. novembris, *Adria-Wien Pipeline* un *Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke* (C-143/99, EU:C:2001:598, 41. punkts).

a) Vispārīgi apsvērumi par selektivitātes prasības, kas izriet no LESD 107. panta 1. punkta, jēgu un tās piemērojamību tādā faktu izkārtojumā, kāds tiek aplūkots šajā lietā

64. Kā to uzsvērusi Komisija, no Līgumu struktūras un izcelsmes izriet [36], ka ir jānošķir *vispārēji* nodokļu vai ekonomikas politikas pasākumi (uz kuriem tagad attiecas LESD 113. un 115.–117. pants) un *specifiski* pasākumi, kuru rezultātā tiek radītas *priekšrocības*, izmantojot valsts līdzekļus (kuri tagad savukārt ir paredzēti LESD 107.–109. pantā).

65. "Selektivitātes" prasības, ka pasākumiem, uz kuriem attiecas LESD 107. panta 1. punktā noteiktais aizliegums, ir jābūt adresētiem "konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai", galvenā funkcija, lai ievērotu kompetenču sadalījumu starp dalībvalstīm un Eiropas Savienību, ir nošķirt valsts atbalstu un vispārējus nodokļu vai ekonomikas politikas pasākumus.

66. Paredzēta kā noteicošā, lai no pārējiem pasākumiem nošķirtu pasākumus, kuri ietilpst valsts atbalsta disciplīnā, šī prasība, lai gan tā valsts pasākumam, ar kuru tiek dota priekšrocība bez izņēmuma visiem uzņēmumiem, kas atrodas valsts teritorijā [37], principā ļauj [38] izvairīties no LESD 107. panta 1. punktā noteiktā aizlieguma, tomēr nenozīmē, ka pasākums, kas paredzēts reģionālā vai vietējā līmenī, noteikti būtu jāuzskata par selektīvu. Lai gan daudzos gadījumos atsauces sistēma ir rodama valsts līmenī, nav izslēgts, ka atsevišķos gadījumos ir jāpiemēro zemāks līmenis. Šajā ziņā tā sauktajā "Azoru salu" [39] lietā Tiesa precīzi ir norādījusi, ka nevar izslēgt, ka valsts noteiktas daļas pārvaldes iestādei ir tiesisks un faktisks statuss, kas to padara pietiekami neatkarīgu no dalībvalsts centrālās valdības, lai saistībā ar tās veiktajiem pasākumiem tieši šai iestādei, nevis centrālajai valdībai būtu galvenā loma, veidojot politisko un ekonomisko vidi, kurā darbojas uzņēmumi. Tāpat tieši teritorija, kurā valsts noteiktas daļas pārvaldes iestāde, pasākuma autore, īsteno savu kompetenci, nevis valsts teritorija kopumā ir būtiskais atskaites punkts, lai noskaidrotu, vai šādas iestādes veikts pasākums dod priekšrocības konkrētiem uzņēmumiem atšķirībā no pārējiem, kas faktiskā un juridiskā ziņā ir līdzīgā situācijā, ņemot vērā attiecīgā pasākuma vai tiesiskā režīma mērķi [40].

67. Turpinot šo apsvērumu, tagad ir skaidri atzīts, ka ar šo kritēriju ir uzlikts pienākums pārbaudīt, vai ar pasākumu var *konkrētajā tiesiskajā režīmā* dot priekšroku "konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai" salīdzinājumā ar pārējiem, kuri attiecībā uz šī režīma mērķi ir salīdzināmā faktiskā un tiesiskā situācijā [41].

68. Lai noteiktu, vai pasākums ir "selektīvs" un tādējādi var tikt kvalificēts par "valsts atbalstu", Tiesa vairākkārt ir nospriedusi, ka ir jāpievērš uzmanība tā radītajām sekām. Savukārt valsts iejaukšanās pasākuma iemesli vai mērķi, kā arī tās īstenošanai lietotās metodes nevar būt noteicošie [42].

36 — Skat. it īpaši Spāka ziņojumu [*Rapport Spaak*] (Mesīnas konferences izveidotās Starpvaldību komitejas Ziņojums ārlietu ministriem, Brisele, 1956. gada 21. aprīlis, 59. lpp.), kurā noteikts, ka "ir jāatzīmē, ka atsevišķi intervences režīmi, kuri formāli ir atbalsts vai subsīdijas, neattiecas īpaši uz uzņēmumiem vai nozarēm, bet skar ekonomiku vispār. Šādā gadījumā Komisijas kompetencē nav vienai pašai pieņemt lēmumu par to nesaderīgumu".

37 — Šajā ziņā skat. spriedumu, 2001. gada 8. novembris, *Adria-Wien Pipeline* un *Wietersdorfer* & *Peggauer Zementwerke* (C-143/99, EU:C:2001:598, 35. un 36. punkts).

38 — Judikatūrā ir precizēts, ka iejaukšanās pasākumi, kuri sākotnēji ir piemērojami visiem uzņēmumiem, var ietvert zināmu selektivitāti – it īpaši tad, ja iestādei, kas piešķir finansiālas priekšrocības, ir rīcības brīvība, kas tai ļauj noteikt piešķirtā pasākuma saņēmējus vai tā nosacījumus, – un attiecīgi ir uzskatāmi par pasākumiem, kas ir paredzēti, lai dotu priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai (skat. it īpaši spriedumu, 1999. gada 29. jūnijs, *DM Transport*, C-256/97, EU:C:1999:332, 27. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

39 — Spriedums, 2006. gada 6. septembris, Portugāle/Komisija (C-88/03, EU:C:2006:511).

40 — Spriedums, 2006. gada 6. septembris, Portugāle/Komisija (C-88/03, EU:C:2006:511, 58. punkts).

41 — Spriedumi, 2008. gada 22. decembris, *British Aggregates*/Komisija (C-487/06 P, EU:C:2008:757, 82. punkts), kā arī 2015. gada 14. janvāris, *Eventech* (C-518/13, EU:C:2015:9, 54. un 55. punkts).

42 — Skat. it īpaši spriedumus, 2008. gada 22. decembris, *British Aggregates*/Komisija (C-487/06 P, EU:C:2008:757, 85. un 89. punkts), kā arī 2011. gada 15. novembris, Komisija un Spānija/*Government of Gibraltar* un Apvienotā Karaliste (C-106/09 P un C-107/09 P, EU:C:2011:732, 87. punkts).

69. Tāpat Tiesa ir precizējusi, ka, lai izdarītu secinājumu par konkrētā pasākuma selektīvo raksturu, nav būtisks tikai tas, vai saņēmēju uzņēmumu skaits ir vai nav nozīmīgs un vai šī pasākuma saņēmēju loks ir vairāk vai mazāk atvērts [43], vai arī apstāklis, ka visi kādas noteiktas ekonomikas nozares uzņēmumi var izmantot minēto pasākumu [44].

70. Turklāt, kā jau man ir bijusi iespēja norādīt [45], selektivitātes prasība vai pasākuma "specifiskums" ir skaidri jānošķir no ekonomiskās priekšrocības konstatēšanas. Citiem vārdiem, pēc tam, kad ir konstatēta priekšrocības esamība plašā nozīmē, kas tieši vai netieši izriet no attiecīgā pasākuma, Komisijai vēl ir jānosaka, vai šī priekšrocība konkrēti attiecas uz vienu vai vairākiem uzņēmumiem. It īpaši Komisijai ir jāpierāda, ka ar pasākumu tiek nošķirti tie uzņēmumi, kuri attiecībā uz sasniedzamo mērķi ir salīdzināmā situācijā [46]. Ir aizliegta nevis priekšrocības pašas par sevi piešķiršana, bet gan tas, ka, to piešķirot diskriminējoši un tādējādi selektīvi, daži uzņēmumi var nonākt labvēlīgākā situācijā salīdzinājumā ar citiem.

71. Tā kā tas ir precizēts, selektivitātes prasība, manuprāt, nevar tikt pilnībā nodalīta no ekonomiskās priekšrocības vienlaicīgas, lai gan atšķirīgas identificēšanas.

72. Man šķiet, ka šajā jautājumā ir jāsniedz vairāki apsvērumi, kurus jau daļēji esmu norādījis [47].

73. Saistībā ar vispārīgas shēmas vērtējumu [48] (subsīdiju shēmas, tarifikācijas sistēma, nodokļu atvieglojumi, atkāpju no vispārējām tiesību normām maksātnespējas jomā režīms, nodokļu vai dažādu izmaksu maksāšanas atvieglojumi utt.) selektivitāte ļauj identificēt, vai iespējamā priekšrocība, lai gan tā attiecas uz visiem saimnieciskās darbības subjektiem, patiesībā, ņemot vērā tajā ietvertos objektīvos kritērijus, ir labvēlīga tikai noteikta veida uzņēmumiem vai uzņēmumu grupām.

74. Tas nozīmē, ka ir jāidentificē, vai attiecīgais pasākums, neraugoties uz konstatējumu, ka tas rada vispārpiemērojamu priekšrocību, tāds ir "tikai attiecībā uz noteiktiem uzņēmumiem vai noteiktām darbības nozarēm". Citiem vārdiem, šādas rīcības mērķis ir nodrošināt, lai ar valsts pasākumu netiktu nošķirti uzņēmumi – vai, precīzāk, saimnieciskās darbības subjekti, kuri, ņemot vērā attiecīgās valsts sistēmas mērķi, ir salīdzināmā faktiskā un tiesiskā situācijā –, kas nav attaisnota ar attiecīgās sistēmas būtību un struktūru.

75. Šajā ziņā ir jāuzsver, ka selektivitātes jēdziens ir saistīts ar diskriminācijas jēdzienu [49]. Lai gan, protams, lai izdarītu secinājumu par šī pasākuma selektīvo raksturu, no Komisijas nevar prasīt, lai tā precīzi identificētu uzņēmumu kategoriju, kuriem ir kopīgas raksturiezīmes un kuriem vienīgajiem tiktu sniegta priekšrocība ar strīdīgo pasākumu [50], tomēr ir jābūt pierādītam, ka ar savu *kopējā režīma izņēmuma raksturu* – kurš, kā esmu to minējis iepriekš, var būt vispārējs valsts režīms, bet tas tā nav vienmēr, – šis pasākums ir tāds, ar kuru tiek dota priekšroka konkrētiem uzņēmumiem.

43 — Skat. it īpaši spriedumu, 2011. gada 8. septembris, Komisija/Nīderlande (C-279/08 P, EU:C:2011:551, 50. punkts un tajā minētā judikatūra).

44 — Spriedums, 2006. gada 15. jūnijs, *Air Liquide Industries Belgium* (C-393/04 un C-41/05, EU:C:2006:403, 31. un 32. punkts un tajos minētā judikatūra).

45 — Skat. manus secinājumus lietā Komisija/*MOL* (C-15/14 P, EU:C:2015:32, 47. punkts).

46 — Skat. spriedumu, 2011. gada 8. septembris, Komisija/Nīderlande (C-279/08 P, EU:C:2011:551, 62. punkts).

47 — Skat. manus secinājumus lietā Komisija/*MOL* (C-15/14 P, EU:C:2015:32, 50.–55. punkts).

48 — Saistībā ar individuālu pasākumu ekonomiskās priekšrocības noteikšana principā ļauj prezumēt tās "specifiskumu" un līdz ar to secināt, ka tai ir arī selektīvs raksturs.

49 — Skat. šajā ziņā spriedumus, 2011. gada 15. novembris, Komisija un Spānija/*Government of Gibraltar* un Apvienotā Karaliste (C-106/09 P un C-107/09 P, EU:C:2011:732, 101. punkts), kā arī 2015. gada 14. janvāris, *Eventech* (C-518/13, EU:C:2015:9, 53. punkts). Skat. manu secinājumu, kas sniegti lietā Komisija/*MOL* (C-15/14 P, EU:C:2015:32), 54. punktu un ģenerāladvokāta M. Bobeka [*M. Bobek*] secinājumu, kas sniegti lietā Beļģija/Komisija (C-270/15 P, EU:C:2016:289), 29. punktu.

50 — Skat. šajā ziņā ģenerāladvokāta M. Vatelē secinājumus apvienotajās lietās Komisija/*Banco Santander* un *Santusa* (C-20/15 P un C-21/15 P, EU:C:2016:624, it īpaši 7., 10. un 80.–87. punkts).

76. Tādējādi, lai izdarītu secinājumu par iespējamā valsts pasākuma selektīvo raksturu, man šķiet, ka būtiski ir noteikt, ka ar to tiek radīta atkāpe no "kopējā" vai "normālā" režīma un ka, manuprāt, tas notiek neatkarīgi no attiecīgā režīma rakstura. Man šķiet, ka tagad ir skaidri noteikts [51], ka, lai izvērtētu pasākuma selektivitāti, proti, kritēriju, kas, manuprāt, ir nediskriminācijas principa izpausme, visos gadījumos ir jāpārbauda, vai konkrētajā tiesiskajā režīmā šis pasākums veido priekšrocību konkrētiem uzņēmumiem salīdzinājumā ar dažiem citiem uzņēmumiem.

77. Šī atsauces sistēmas iepriekšēja noteikšana, kas ir atzīta par būtisku nodokļu jomā, manuprāt, ir būtiska arī, izvērtējot pasākumus, kuri nav nodokļu pasākumi, it sevišķi tādus maksu režīmus, kuri it īpaši paredzēti, lai nodrošinātu infrastruktūru finansēšanu, tāpat kā šajā lietā aplūkotā 2006. gada maksājumu kārtība. Tāpat kā varēja tikt uzskatīts, ka "nodokļu pasākumu gadījumā" atsauces sistēmas noteikšanai ir "lielāka nozīme, jo pat pašu priekšrocību var konstatēt, tikai to salīdzinot ar tā saucamajiem "normālajiem" nodokļiem" [52], ir jāatzīst, ka tarifu pasākuma selektivitātes vērtējumam ir vajadzīgs, lai iepriekš tiktu definēts, no kāda "parasti piemērojama" režīma ar to ir paredzēts atkāpties [53].

78. Visbeidzot, tāpat kā analīzes modelī, kas prevalē, izvērtējot nodokļu pasākumus, man šķiet, ka pēc tam, kad atsauces sistēma ir definēta, otrām kārtām ir jānosaka, vai ar strīdīgo pasākumu tiek radīta priekšrocība konkrētiem uzņēmumiem salīdzinājumā ar citiem, kuri atrodas salīdzināmā faktiskā un tiesiskā situācijā [54], un vajadzības gadījumā trešām kārtām ir jāizvērtē, vai šīs priekšrocības piešķiršana ir attaisnota ar sistēmas, kurā paredzētais pasākums iekļaujas, būtību un struktūru.

79. Ir jāuzsver – kas ir jautājums, pie kura es atgriezīšos turpmākajos apsvērumos, – ka, lai gan ekonomiskās priekšrocības identificēšana un vajadzības gadījumā tās attaisnotā rakstura vērtējums ir relatīvi viegli veicami, ja ar pasākumu, kas saistīts ar atbrīvošanu no nodokļiem, atkāpjas no parasti piemērojamā nodokļu režīma, proti, "normālā" režīma, kas visbiežāk ir definēts valsts līmenī, zināma piesardzība ir jāievēro saistībā ar tarifu pasākumiem, kuri ir paredzēti infrastruktūru finansēšanai.

b) Par pamata pirmo daļu, kas attiecas uz to, ka Vispārējā tiesa neesot ievērojusi, ka nosacījumi, ar kādiem publisko tiesību uzņēmums piedāvā savas preces un pakalpojumus, *vienmēr* ir selektīvi pasākumi

80. Komisija galvenokārt apgalvo, ka nosacījumi, ar kādiem publisko tiesību uzņēmums piedāvā savas preces vai pakalpojumus, vienmēr ir selektīvi pasākumi. Tā balstās uz secinājumiem lietā, kurā tika pasludināts 2013. gada 21. novembra spriedums *Deutsche Lufthansa* (C-284/12, EU:C:2013:755) [55], kā arī uz judikatūru [56]. Tādējādi 2001. gada 8. novembra spriedumā *Adria-Wien Pipeline* un *Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke* (C-143/99, EU:C:2001:598) izstrādātais kritērijs, kas palīdzēja

51 — Skat. spriedumu, 2008. gada 22. decembris, *British Aggregates*/Komisija (C-487/06 P, EU:C:2008:757, 82. un 83. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

52 — Skat. šajā jautājumā spriedumu, 2006. gada 6. septembris, Portugāle/Komisija (C-88/03, EU:C:2006:511, 56. punkts).

53 — Norādu, ka Komisija savā nesenajā paziņojumā 2016/C 262/01 par LESD 107. panta 1. punktā minēto valsts atbalsta jēdzienu (OV 2016, C 262, 1. lpp.) ir norādījusi, ka "atsauces sistēma ir etalons, attiecībā pret kuru novērtē pasākuma selektivitāti".

54 — Lietā, kurā tika pasludināts 2015. gada 4. jūnija spriedums Komisija/*MOL* (C-15/14 P, EU:C:2015:362, 61. punkts), attiecībā uz derīgo izrakteņu ieguves nodevu noteikšanu saistībā ar ogļūdeņražu ieguvi Tiesa ir nospriedusi, ka, "lai pierādītu strīdīgā pasākuma selektivitāti, atbilstošs salīdzināšanas kritērijs šajā lietā būtu pārbaudīt, vai ar [to] tiek ieviesta tāda atšķirīga attieksme pret saimnieciskās darbības subjektiem, kuri attiecībā uz noteikto mērķi ir salīdzināmā faktiskā un tiesiskā situācijā, kas nav attaisnota ar attiecīgās sistēmas būtību un struktūru".

55 — Ģenerāladvokāta P. Mengoci [*P. Mengozzi*] secinājumi lietā *Deutsche Lufthansa* (C-284/12, EU:C:2013:442).

56 — Runa ir par spriedumiem, 1988. gada 2. februāris, *Kwekerij van der Kooy* u.c./Komisija (67/85, 68/85 un 70/85, EU:C:1988:38, 28. un 29. punkts); 1996. gada 29. februāris, Beļģija/Komisija (C-56/93, EU:C:1996:64, 10. punkts); 2003. gada 20. novembris, *GEMO* (C-126/01, EU:C:2003:622, 35.–39. punkts); 2011. gada 8. septembris, Komisija/Nīderlande (C-279/08 P, EU:C:2011:551, 63.–67. punkts), kā arī 2011. gada 15. novembris, Komisija un Spānija/*Government of Gibraltar* un Apvienotā Karaliste (C-106/09 P un C-107/09 P, EU:C:2011:732).

noteikt, vai nodokļu režīms bija vai nebija selektīvs, neesot piemērojams šajā lietā. Komisija uzskata, ka pārsūdzētā sprieduma 53. punkts pierāda to, ka Vispārējā tiesa ir pamatojusies uz tādas likumdošanas politikas apsvērumiem, kuras mērķis ir nediskriminējošus regulējumus saistībā ar publisko iestāžu maksām izslēgt no valsts atbalsta kontroles.

81. Es neesmu pārliecināts par šo argumentāciju.

82. Pirmkārt, pretēji tam, ko, šķiet, iesaka Komisija, no Tiesas judikatūras, uz kuru tā atsaucās, nekādi neizriet, ka pasākums, ar kuru tiek noteikti publisko tiesību uzņēmumam piederošo preču un pakalpojumu izmantošanas tarifi, pēc savas būtības ir selektīvs.

83. Tādējādi šķiet, ka abās Komisijas minētajās lietās, proti, tajās, kurās tika pasludināts 1988. gada 2. februāra spriedums *Kwekerij van der Kooy* u.c./Komisija [57] un 1996. gada 29. februāra spriedums Beļģija/Komisija [58], tika aplūkoti izdevīgāki tarifi, kurus publisko tiesību uzņēmums piešķīra par labu klientu grupai. Lietas, kurās tika pasludināts 1996. gada 11. jūlija spriedums *SFEI* u.c. [59] un 2003. gada 20. novembra spriedums *GEMO* [60], – attiecās uz gadījumiem, kuros priekšrocības, lai gan tās bija pieejamas visiem saimnieciskās darbības subjektiem, patiesībā bija labvēlīgas tikai ierobežotai to grupai. Rezumējot – nevis preču piegāde vai pakalpojumu sniegšana, ko veic publisko tiesību iestāde vai publisko tiesību uzņēmums, ir tikusi atzīta par selektīvu, bet gan tas, ka tā bija notikusi ar izdevīgiem nosacījumiem.

84. Vispārīgāk – nekas neļauj apgalvot, ka nosacījumi, ar kādiem publisko tiesību uzņēmums piedāvā savas preces un pakalpojumus, ja šis piedāvājums izpaužas kā režīms, kas ir piemērojams visiem saimnieciskās darbības subjektiem, kuri vēlas izmantot šīs preces vai pakalpojumus, katrā ziņā *vienmēr* atbilst selektivitātes kritērijam.

85. Kā esmu to atgādinājis šī pamata ievadā, lai izvērtētu pasākuma selektivitāti, ir jāizvērtē, vai *konkrētajā tiesiskajā režīmā* šis pasākums dod priekšrocību konkrētiem uzņēmumiem salīdzinājumā ar citiem, kuri ir salīdzināmā faktiskā un tiesiskā situācijā (skat. šo secinājumu 67. punktu).

86. Šajā kontekstā atsauces sistēmas identificēšana – un, ņemot to vērā, ar strīdīgo atkāpi iespējami radītās priekšrocības identificēšana – ir obligāts priekšnosacījums attiecībā uz jebkuru apsvērumu par selektivitāti. Pretēji tam, ko apgalvo Komisija, šī pārbaude nav jāpiemēro tikai nodokļu režīmu gadījumā. Lai gan nevar noliegt, ka noteikta pasākuma selektīvā rakstura pārbaudes metode ir saistīta ar īpatnībām atkarībā no pasākuma būtības, es neuzskatu par lietderīgu izstrādāt atšķirīgus pārbaudes kritērijus atkarībā no tā, vai runa ir par nodokļu pasākumu vai pasākumu, ar kuru tiek noteikti tādu pakalpojumu tarifi, kurus tas sniedz tā izmantotājiem.

87. Tiesas judikatūra pierāda, ka paredzētā salīdzinošā pārbaude saistībā ar nodokļu režīmiem ir derīga arī attiecībā uz citiem pasākumiem. It īpaši norādīšu, ka 2001. gada 8. novembra spriedumā *Adria-Wien Pipeline* un *Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke* (C-143/99, EU:C:2001:598) izstrādātais kritērijs ir piemērojams ne tikai nodokļu pasākumam, bet arī "valsts pasākumam" vispār [61].

88. Ir jāatzīmē, ka Tiesa turklāt ir veikusi šo salīdzinošo pārbaudi attiecībā uz pasākumiem, kuri ir saistīti ar izdevumu atlīdzināšanu un infrastruktūru izmantošanu.

57 — 67/85, 68/85 un 70/85, EU:C:1988:38.

58 — C-56/93, EU:C:1996:64.

59 — C-39/94, EU:C:1996:285.

60 — C-126/01, EU:C:2003:622, 35.–39. punkts.

61 — Skat. it īpaši 41. punktu.

89. Proti, 2015. gada 14. janvāra spriedumā *Eventech* (C-518/13, EU:C:2015:9)[62] saistībā ar Londonas taksometriem doto atļauju pārvietoties pa autobusu braukšanas joslām Tiesa ir izvērtējusi jautājumu, vai šie taksometri un privāti īrētās automašīnas ar šoferi bija salīdzināmā faktiskā un tiesiskā situācijā. Pasākuma nediskriminējošā rakstura pārbaude būtībā sakrīt ar pārbaudi par to, vai ar pasākumu uzņēmumiem, kas to izmanto, tiek piešķirta selektīva ekonomiska priekšrocība.

90. No visiem šiem apsvērumiem izriet, ka Vispārējā tiesa nav pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, uzskatīdama, ka pasākumi, kuri attiecas uz nosacījumiem, ar kādiem publiska iestāde piedāvā preces un pakalpojumus, ne vienmēr ir selektīvi (skat. pārsūdzētā sprieduma 53., 54. un 57. punktu).

91. Pretēji nostājai, kuru aizstāv Komisija, šāda secinājuma rezultātā netiek noliegta jebkāda iespēja kvalificēt par "valsts atbalstu" nosacījumus, ar kādiem publisko tiesību uzņēmums piedāvā savas preces un pakalpojumus, ja šie nosacījumi tiek piemēroti vienādi visiem līgumslēdzējiem. Šādā gadījumā vienmēr ir ļauts pierādīt, ka šie nosacījumi, lai gan tiek piemēroti vienādi, galu galā ir labvēlīgi tikai vienam vai vairākiem konkrēti noteiktiem uzņēmumiem, it īpaši tiem, kuri atbilst precīzi definētam komerciālajam modelim.

92. Lai gan uzreiz nevar izslēgt, ka tarifu skala būtu selektīva, vēl ir jāpierāda, kā to norādījusi Vispārējā tiesa, ko Komisija nebija izdarījusi, ka tās rezultātā tiek diskriminēti atsevišķi saimnieciskās darbības subjekti, kuri atrodas salīdzināmā situācijā.

93. Tāpat, lai gan pārsūdzētā sprieduma 53. punkta sākumā izmantoto terminu vispārīgums varētu likt domāt, ka Vispārējā tiesa ir paredzējusi izslēgt no LESD 107. panta piemērošanas visus nosacījumus, ar kādiem publisko tiesību uzņēmums piedāvā savas preces un pakalpojumus, ja šie nosacījumi tiek piemēroti vienādi visiem tā līgumslēdzējiem, man šķiet, ka šī punkta beigās Vispārējā tiesa pati ir precizējusi, ka, "lai iespējamais atbalsts, ko piešķir publiska iestāde saistībā ar konkrētu lietu vai pakalpojumu sniegšanu, dotu priekšroku noteiktiem uzņēmumiem, ir vajadzīgs, lai uzņēmumi, kas izmanto vai vēlas izmantot šo lietu vai pakalpojumu, nesaņemtu vai nevarētu saņemt minēto priekšrocību no šīs iestādes saistībā ar šo konkrēto lietu vai pakalpojumu".

c) Par pamata otro daļu, kas attiecas uz to, ka Vispārējā tiesa nav ievērojusi Tiesas pastāvīgo judikatūru, kurā noteikts, ka, pirmkārt, lai izvērtētu tā selektīvo raksturu, noteicošās ir tikai pasākuma sekas, un, otrkārt, pasākumi, kurus piemēro vienā darbības nozarē, pavisam noteikti ir selektīvi

94. Komisija norāda, ka Lībekas lidosta tieši konkurē ar Hamburgas lidostu un ka "priekšrocība", kas piešķirta ar 2006. gada maksājumu kārtību, ir pieejama tikai aviosabiedrībām, kuras izmanto Lībekas lidostu. Ar to vien pietiekot, lai pierādītu, ka 2006. gada maksājumu kārtība ir selektīva, ņemot vērā tās radītās sekas.

95. Sākotnēji Vispārējās tiesas pieņemtie apsvērumi, it īpaši pārsūdzētā sprieduma 53. punkts, var šķist pārsteidzoši.

96. Proti, Vispārējā tiesa, lai secinātu, ka 2006. gada maksājumu kārtība nav selektīva, ir tikai konstatējusi, ka 2006. gada maksājumu kārtības tarifu noteikumi nediskriminējoši attiecās uz visām aviosabiedrībām, kuras izmanto vai vēlas izmantot Lībekas lidostu.

62 — Skat. it īpaši sprieduma 54.–61. punktu.

97. Taču, ņemot vērā judikatūru, kurā noteikts, ka LESD 107. panta 1. punktā valsts iejaukšanās pasākumi tiek definēti, ņemot vērā to radītās sekas [63], varētu tikt apgalvots, ka vienkāršs konstatējums par 2006. gada maksājumu kārtības *formāli* nediskriminējošo raksturu nav pietiekams, lai secinātu, ka tā nav selektīva. Būtu bijis jāanalizē, vai 2006. gada maksājumu kārtība ar tās radītajām sekām dod priekšrocību konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai. Tādējādi 2003. gada 13. februāra spriedumā Spānija/Komisija Tiesa ir precizējusi, ka arguments, ka pasākums ir pamatots ar objektīviem kritērijiem, kurus piemēro horizontāli, pierāda vienīgi to, ka pasākums ir nevis individuāls atbalsts, bet gan atbalsta shēmas sastāvdaļa, taču nepierāda, ka pasākums nav selektīvs [64].

98. Tomēr man nešķiet, ka šajā gadījumā Vispārējā tiesa nav ievērojusi šo judikatūru pārsūdzētajā spriedumā. Uzskatot, ka vienīgais noteicošais faktors bija vienlīdzīga attieksme pret Lībekas lidostas faktiskajiem vai potenciālajiem izmantotājiem, Vispārējā tiesa netieši, bet pavisam noteikti ir ņēmusi vērā pasākuma sekas. Tā nav aprobežojusies ar norādi uz 2006. gada maksājumu kārtības horizontālajiem piemērošanas kritērijiem.

99. Tāpat nevar pamatoti tikt apgalvots, ka pasākums, kuru izmanto tikai "viens sektors", kas šajā gadījumā ir uzņēmumu grupa, kura izmanto Lībekas lidostu, noteikti ir selektīvs. Kā tas ir ticis norādīts šī pamata ievadā, šāds secinājums var būt pamatots tikai tad, ja tiktu secināts, ka atsauces sistēma ir "parastais" režīms, kas ir piemērojams valsts līmenī, vai vismaz tāds, kas pārsniedz minētās lidostas režīmu. Proti, "nozares selektivitātes" jēdziena izmantošanai nozīme ir tikai tad, ja runa ir par pasākumiem, kurus ir veikušas valsts publiskās iestādes neatkarīgi no tā, vai tās ir centrālās, reģionālās vai vietējās iestādes, kuru kompetencē ir pieņemt lēmumus, ko var piemērot visiem uzņēmumiem. Runājot par pasākumiem, kurus ir veikusi lidostas administrācija, kuras kompetencē ir veikt vienīgi tādus pasākumus, kas attiecas uz šo lidostu, nozares selektivitātes kritērijs nebūtu jāpiemēro. Tāpat, ja šī administrācija pati nosaka lidostas maksu līmeni, kas ir piemērojams aviosabiedrībām, kuras veic lidojumus no šīs lidostas un uz to, ar to netiek izdarīta atkāpe no valsts tarifikācijas sistēmas, bet tiek ieviesti tarifi, kuri ir piemērojami visām aviosabiedrībām, kas vēlas izmantot šo lidostu.

100. No tā izriet, ka pasākums, ko lidostas administrācija veic attiecībā uz aviosabiedrībām, kuras šajā lidostā darbojas, nav selektīvs, ja tas nediskriminējoši tiek piemērots visām minētajām sabiedrībām.

101. Pamatojoties uz šo viedokli, ir jāizvērtē, vai ar attiecīgo pasākumu tiek nošķirti tādi saimnieciskās darbības subjekti, kuri attiecībā uz sasniedzamo mērķi ir salīdzināmā faktiskā un tiesiskā situācijā [65].

102. Tas mani mudina aplūkot Komisijas izvirzītās argumentācijas trešo daļu.

d) Par pamata trešo daļu, kas attiecas uz kritērija saistībā ar "uzņēmumiem, kuri atrodas salīdzināmā faktiskā un tiesiskā situācijā", kļūdainu izvērtēšanu

103. Komisija apgalvo, pirmkārt, ka, pat pieņemot, ka salīdzinājums, kas prasīts 2001. gada 8. novembra spriedumā *Adria-Wien Pipeline* un *Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke* (C-143/99, EU:C:2001:598), būtu piemērojams pasākumu par atsevišķu publisko iestāžu piemēroto maksu noteikšanu selektivitātes pārbaudē, Vispārējā tiesa esot pieļāvusi to pašu kļūdu, kuru ir kritizējusi Tiesa lietās, kurās tika pasludināts 2008. gada 22. decembra spriedums *British Aggregates*/Komisija (C-487/06 P, EU:C:2008:757, 87. un 89. punkts), kā arī 2011. gada 8. septembra spriedums

63 — Skat. it īpaši spriedumus, 2008. gada 22. decembris, *British Aggregates*/Komisija (C-487/06 P, EU:C:2008:757, 85. un 89. punkts), kā arī 2011. gada 15. novembris, Komisija un Spānija/*Government of Gibraltar* un Apvienotā Karaliste (C-106/09 P un C-107/09 P, EU:C:2011:732, 87., 88. un 92. punkts).

64 — C-409/00, EU:C:2003:92, 49. punkts.

65 — Spriedums, 2015. gada 14. janvāris, *Eventech* (C-518/13, EU:C:2015:9, 55. punkts).

Komisija/Nīderlande (C-279/08 P, EU:C:2011:551, 61.–67. punkts). Proti, Komisija uzskata, ka, ja vien netiek pieņemta riņķveida argumentācija, faktiskās un tiesiskās situācijas salīdzināmība neesot atkarīga no kritērijiem, kuri definē attiecīgā pasākuma piemērošanu, bet tai esot jāpamatojas uz attiecīgo uzņēmumu izmaksu struktūru.

104. Komisija norāda, otrkārt, ka Vispārējā tiesas nav ņēmusi vērā *LuftVZO* 43.a panta 1. punktā, proti, tiesību normā, kas ir piemērojama visām Vācijas lidostām, izvirzīto mērķi, kurā ir paredzēta tādu lidostas maksu iekasēšana, kas ietver izmaksas, lai garantētu sabiedrības intereses gaisa satiksmes pienācīgā darbībā, un kurš veido 2006. gada maksājumu kārtības juridisko pamatu.

105. Šajā gadījumā rodas jautājums, vai tādējādi, ka 2006. gada maksājumu kārtība konkrēti ir piemērojama tikai aviosabiedrībām, kuras apkalpo Lībekas lidostu, tiek radīta atšķirīga attieksme pret uzņēmumiem, kas atrodas salīdzināmā situācijā.

106. Šajā ziņā ir jānorāda, ka saskaņā ar piemērojamām valsts tiesībām katra lidostas administrācija ir pilnvarota pieņemt lidostas maksu skalu, ko piemērot savai lidostai.

107. No tā izriet, ka 2006. gada maksājumu kārtība bija piemērojama tikai Lībekas lidostai, kas veido atbilstošo atsauces sistēmu. Šādā kontekstā noteicošais ir vienīgi tas, vai ar šo kārtību tiek veikta uzņēmumu, kuri izmanto tikai šo lidostu, nošķiršana.

108. Komisijas izvirzītā argumentācija, ka 2006. gada maksājumu kārtības selektivitātes vērtējums nevar būt atkarīgs no šīs kārtības piemērošanas jomas, bet tam esot jāpamatojas vienīgi uz to izmaksu salīdzināšanu, uz kurām attiecas *LuftVZO* 43.a panta 1. punkts, nav pārliecinoša.

109. Kā to ir uzsvērusi Lībekas pilsēta, visām aviosabiedrībām ir iespēja izmantot Lībekas lidostu un tādējādi saņemt iespējamās priekšrocības, kas izriet no 2006. gada maksājumu kārtības piemērošanas. Aviosabiedrību izvēle izmantot noteiktas lidostas infrastruktūras parasti ir atkarīga no to komercstratēģijas atkarībā no priekšrocībām un ierobežojumiem, ko tās ietver.

110. Man arī šķiet neatbilstoši pieprasīt, lai tiktu salīdzināta aviosabiedrību situācija, kurām, iespējams, tiek dota priekšroka ar 2006. gada maksājumu kārtību, ar konkurējošo uzņēmumu situāciju, kuriem ir tādas pašas budžeta izdevumu pozīcijas. Proti, aviosabiedrības, kuras neveic lidojumus no Lībekas lidostas un uz to, nav pakļautas tieši tādiem pašiem izdevumiem saistībā ar maksām, kuras tiek iekasētas šajā lidostā. Ar Komisijas argumentāciju jautājums par pasākuma selektivitāti kļūdaini tiek izskatīts citā ietvarā, proti, par to, ar kādu citu transporta infrastruktūru – lidostas, dzelzceļa vai citu – Lībekas lidosta, iespējams, konkurē neatkarīgi no minēto pārvaldītāju uzņēmumu statusa un to sniegto pakalpojumu būtības [66].

111. Tāpat, manuprāt, šajā lietā nevar tikt izmantots arguments, ka bija jāņem vērā mērķi, kas saskaņā ar *LuftVZO* 43.a panta 1. punktu ir sasniedzami ar kārtību, kurā tiek noteiktas lidostas maksas. Proti, no Vispārējās tiesas veiktā faktu vērtējuma izriet, ka šajā tiesību normā nav ietverta vispārēja tādu lidostas maksu noteikšana, kuras ir piemērojamas visām lidostām. Šajā tiesību normā ir paredzēts vienīgi tas, ka katra lidostas administrācija ir pilnvarota pieņemt savu maksu skalu atkarībā no prioritātēm, kuras tikai tām ir jādefinē.

112. Galu galā ir jākonstatē, ka šīs lietas izkārtojumā nepastāv vispārējs pamata vai atsauces tiesiskais regulējums, no kura būtu paredzēts atkāpties ar 2006. gada maksājumu kārtību par labu aviosabiedrībām, kuras izmanto Lībekas lidostu. Šī atbilstošā atsauces sistēma ir režīms, kas ir piemērojams tikai šai lidostai.

66 — Skat. spriedumu, 2015. gada 14. janvāris, *Eventech* (C-518/13, EU:C:2015:9, 59.–61. punkts).

e) Par pamata ceturto daļu, kas attiecas uz to, ka Vispārējā tiesa esot pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, neizvērtējot, vai 2006. gada maksājumu kārtībā paredzētās atlaides ir selektīvas, pamatojoties uz to, ka tās izmanto tikai konkrētas aviosabiedrības

113. Komisija būtībā norāda, ka, pat pieņemot, ka 2001. gada 8. novembra spriedumā *Adria-Wien Pipeline* un *Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke* (C-143/99, EU:C:2001:598) izstrādātais kritērijs ir atbilstošs, lai izvērtētu tādu tarifu pasākumu selektivitāti, kāds tiek aplūkots šajā lietā, Vispārējai tiesai esot bijis jāizvērtē, vai 2006. gada maksājumu kārtībai dažādu tajā paredzēto atlaižu dēļ ir selektīvs raksturs, ciktāl ar to tiek dota priekšroka konkrētām sabiedrībām, kuras izmanto Lībekas lidostu, par sliktu citām sabiedrībām, kas arī izmanto šo pašu lidostu.

114. Šajā kontekstā Komisija apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir kļūdaini izvērtējusi tikai apstrīdētā lēmuma pamatojumu, kas ietverts tā 279. punktā. Tā uzskata, ka šī paša lēmuma 55.–66. punktā padziļināti ir izskaidrota 2006. gada maksājumu kārtībā paredzētā atlaižu sistēma. Turklāt pretēji tam, ko, šķiet, ierosina Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 53. un 55. punktā, Komisija uzskata, ka tas, ka attiecīgo atlaižu saņēmēju loks ir atvērts, ņemot vērā, ka šo atlaižu piešķiršana notiek saskaņā ar objektīviem kritērijiem, kurus piemēro horizontāli, nenozīmē, ka tām nav selektīvs raksturs [67].

115. Šajā gadījumā es uzskatu, ka, nepieļaujot kļūdu tiesību piemērošanā, Vispārējā tiesa ir secinājusi, ka atbilstošā atsauces sistēma bija tādu maksu sistēma, kuras ir piemērojamas tikai aviosabiedrībām, kas izmanto vienīgi Lībekas lidostu.

116. Tagad atliek tikai noskaidrot, vai Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, neizvērtējot, vai tādu atlaižu sistēma, kuras piešķirtas saskaņā ar 2006. gada maksājumu kārtību, izraisītu nošķiršanu šo sabiedrību starpā.

117. Šajā ziņā nevar tikt izslēgts, ka tarifu skalai ir selektīvs raksturs tajā paredzēto atlaižu kritēriju un sistēmas dēļ.

118. Pēc tam, kad tas ir noskaidrots, ir jāuzsver, ka apstrīdētā lēmuma 279. punktā Komisija ir pamatojusies nevis uz šo aspektu, lai secinātu, ka 2006. gada maksājumu kārtība ir selektīva, bet tikai uz apstākli, ka "attiecīgās priekšrocības saņem vienīgi aviosabiedrības, kuras izmanto Lībekas lidostu". Lai gan 2006. gada maksājumu kārtībā paredzēto "atvieglojumu un atlaižu" problemātika, protams, ir tikusi minēta apstrīdētajā lēmumā, it īpaši tā 268.–277. punktā, tā ir norādīta nevis šīs kārtības selektivitātes pārbaudes ietvaros, bet vienīgi, izvērtējot "priekšrocības" esamību LESD 107. panta 1. punkta izpratnē.

119. Šādos apstākļos Komisijas izteiktais iebildums, manuprāt, ir jānoraida kā nepieņemams. Proti, apelācijas tiesvedībā Tiesas kompetencē ir pārbaudīt tikai to, kā Vispārējā tiesa ir izvērtējusi pamatus, kas tajā ir apspriesti [68].

120. Katrā ziņā ir jānorāda, ka Komisija nav pierādījusi, ka atlaižu un atvieglojumu sistēma, kura paredzēta 2006. gada maksājumu kārtībā un kura tiek piemērota aviosabiedrībām, kam ir liels pasažieru skaits, un kura tādējādi, šķiet, ir balstīta uz parastu kvantitatīva rakstura kritēriju, nevarēja būt pamatota.

121. Nobeigumā es uzskatu, ka trešais pamats ir jānoraida.

67 — Komisija atsaucas uz spriedumiem, 2003. gada 13. februāris, Spānija/Komisija (C-409/00, EU:C:2003:92, 48. punkts); 2004. gada 15. jūlijs, Spānija/Komisija (C-501/00, EU:C:2004:438, 118.–128. punkts), kā arī 2011. gada 8. septembris, Komisija/Nīderlande (C-279/08 P, EU:C:2011:551, 50. punkts).

68 — Skat., piemēram, spriedumu, 2014. gada 10. jūlijs, *Telefónica* un *Telefónica de España*/Komisija (C-295/12 P, EU:C:2014:2062, 99. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

D – *Par ceturto pamatu, kas saistīts ar pamatojuma neesamību un pretrunīgu pamatojumu*

1) Lietas dalībnieku argumenti

122. Komisija norāda, pirmkārt, ka Vispārējās tiesas spriedumam trūkst pamatojuma trīs iemeslu dēļ. Vispirms selektivitātes pārbaudē Vispārējā tiesa neesot ņēmusi vērā selektivitātes pārbaudes būtisku elementu, proti, 2006. gada maksājumu kārtības mērķa noteikšanu. Proti, tieši atbilstoši šim mērķim esot jānosaka, kuri uzņēmumi ir salīdzināmā faktiskā un tiesiskā situācijā. Tālāk Vispārējā tiesa neesot norādījusi, kādu iemeslu dēļ atbalsta selektivitāte vismaz neizriet no 2006. gada maksājumu kārtībā paredzētās atlaižu sistēmas. Visbeidzot pārsūdzētajā spriedumā neesot norādīts, kādu iemeslu dēļ 2006. gada maksājumu kārtība tik acīmredzami nebija selektīva, ka Komisijai nebija tiesību sākt formālo izmeklēšanas procedūru.

123. Komisija uzskata, otrkārt, ka Vispārējās tiesas argumentācija esot pretrunīga, jo vispirms tā piemēro judikatūru par nodokļu pasākumu selektīvo raksturu (pārsūdzētā sprieduma 51. un 53. punkts) un pēc tam konstatē, ka tā nav atbilstoša (pārsūdzētā sprieduma 57. punkts).

124. Lībekas pilsēta, kuru atbalsta Vācijas Federatīvā Republika un Spānijas Karaliste, uzskata, ka pārsūdzētais spriedums ir pienācīgi pamatots, un lūdz noraidīt šo pamatu.

2) Vērtējums

125. Man nešķiet, ka šo pamatu var atbalstīt.

126. Pirmkārt, saistībā ar jautājumu, vai Vispārējā tiesa ir pietiekami pamatojusi pārsūdzēto spriedumu attiecībā uz 2006. gada maksājumu kārtības selektivitātes vērtējumu, vispirms šķiet, ka Vispārējā tiesa netieši ir noteikusi 2006. gada maksājumu kārtības izstrādāšanas mērķi un kontekstu. Tālāk tiek atgādināts, ka Vispārējā tiesa nebija izklāstījusi, kādu iemeslu dēļ 2006. gada maksājumu kārtības selektivitāte neizrietēja no atlaižu sistēmas, jo, kā esmu to minējis iepriekš, šis jautājums konkrēti nav ticis apspriests Vispārējā tiesā. Visbeidzot es uzskatu, ka Vispārējai tiesai nebija vairāk jāizskaidro, kādu iemeslu dēļ Komisijas pieļautā kļūda strīdīgā pasākuma selektivitātes vērtējumā bija tik acīmredzama, ka tās dēļ apstrīdētais lēmums bija jāatceļ.

127. Otrkārt, saistībā ar iebildumu par pretrunīgu pamatojumu attiecībā uz judikatūras nodokļu pasākumu jomā atbilstību es nesaskatu nekādu nekonsekvenci starp pārsūdzētā sprieduma 51. un 53. punktā ietvertajiem apsvērumiem un apgalvojumu, kas norādīts šī sprieduma 57. punktā.

E – *Par piekto pamatu, kas saistīts ar ierobežotās pārbaudes, kura jāveic par lēmumu uzsākt formālu izmeklēšanas procedūru attiecībā uz atbalsta pasākumiem, neievērošanu*

1) Lietas dalībnieku argumenti

128. Komisija norāda, ka Vispārējā tiesa, kaut gan pārsūdzētā sprieduma 42. punktā tā pareizi atgādina, ka pārbaude tiesā, kas tiek veikta saistībā ar lēmumu uzsākt formālo izmeklēšanas procedūru, ir ierobežota, ir pārsniegusi šīs pārbaudes robežas.

129. Tā it īpaši apgalvo, ka *FL*, kas tolaik pārvaldīja Lībekas lidostu, bija piedāvājusi 2006. gada maksājumu kārtību, lai izvairītos no valsts atbalsta pārbaudes attiecībā uz tās cenu noteikšanas politiku zemo cenu aviosabiedrībām. Taču Komisija esot saskārusies ar situāciju, kurā faktu iepriekšēja pārbaude tai neļāva kliedēt visas šaubas par to, vai minētā kārtība bija vai nebija selektīva. Līdz ar to Komisijai esot bijusi jāsāk formālā izmeklēšanas procedūra. Pārsūdzētajā spriedumā neesot ietverts neviens paskaidrojums attiecībā uz iemesliem, kādēļ 2006. gada maksājumu kārtība tik acīmredzami nebija selektīva, ka Komisijai nebija tiesību uzsākt formālo izmeklēšanas procedūru.

130. Lībekas pilsēta, kuru šajā jautājumā atbalsta Vācijas Federatīvā Republika un Spānijas Karaliste, lūdz pamatu noraidīt. Tā uzskata, ka, tā kā strīdīgā pasākuma, proti, 2006. gada maksājumu kārtības, neselektīvais raksturs bija acīmredzams, Vispārējā tiesa pamatoti ir uzskatījusi, ka apstrīdētajā lēmumā bija pieļauta acīmredzama kļūda vērtējumā.

2) Vērtējums

131. Es arī neesmu pārliecināts, ka Vispārējā tiesa ir pārsniegusi pārbaudes tiesā robežas attiecībā uz formālās izmeklēšanas procedūras uzsākšanu.

132. Protams, nevar tikt noliegts, ka lēmums par formālās izmeklēšanas procedūras uzsākšanu balstās uz informācijas, kura ir darīta zināma Komisijai iepriekšējas izskatīšanas posmā, analīzi, kam katrā ziņā ir pagaidu raksturs. Tā kā šī informācija pēc definīcijas ir "fragmentāra", šī sākotnējā posma beigās Komisija var tikai izklāstīt pieņēmumus par to, vai pastāv vai nepastāv atbalsts, un līdz ar to par LESD 107. panta 1. punktā minēto kumulatīvo nosacījumu izpildi.

133. Kā Tiesa vairākkārt ir nospriedusi, ir jānošķir, no vienas puses, atbalsta iepriekšējas izskatīšanas procedūra, kura ieviesta ar LESD 108. panta 3. punktu un kuras vienīgais mērķis ir ļaut Komisijai formulēt savu sākotnējo nostāju par attiecīgā atbalsta daļēju vai pilnīgu saderību, un, no otras puses, formālā izmeklēšanas procedūra, kura paredzēta LESD 108. panta 2. punktā un kura ļauj – un, manuprāt, pieprasa – veikt valsts pasākumu padziļinātu pārbaudi un atbilst divējādam mērķim [69].

134. Ņemot vērā nepieciešamo atšķirību, kas pastāv starp šiem abiem pasākumu izskatīšanas posmiem, nav iespējams attiecībā uz iepriekšējo posmu izvirzīt tādas pašas juridiskās prasības kā tās, kas paredzētas formālās izmeklēšanas procedūras ietvaros.

135. Līdz ar to Komisija ir tiesīga uzsākt formālo izmeklēšanas procedūru, kas paredzēta LESD 108. panta 2. punktā, ja tās rīcībā ir pietiekama informācija, lai uzskatītu, ka pasākums atbilst visiem nosacījumiem, lai tas varētu tikt kvalificēts par "valsts atbalstu", kurš ir aizliegts ar LESD 107. panta 1. punktu.

136. Tomēr nevar tikt izslēgts, ka sava lēmuma uzsākt LESD 108. panta 2. punktā paredzēto procedūru pamatošanai Komisija varētu norādīt tikai vispārīgus apgalvojumus attiecībā uz LESD 107. panta 1. punktā prasīto nosacījumu izpildi. Kā izriet no Regulas Nr. 659/1999 6. panta, lēmumā sākt formālu izmeklēšanas procedūru ir Komisijas sākotnējais izvērtējums par to, vai ierosinātajam pasākumam ir atbalsta iezīmes, kā arī izklāstīti iemesli, kas liek šaubīties par tā saderību ar kopējo tirgu.

69 — Skat. it īpaši spriedumus, 2008. gada 15. aprīlis, *Nuova Agricast* (C-390/06, EU:C:2008:224, 57. punkts), kā arī 2011. gada 21. jūlijs, *Alcoa Trasformazioni*/Komisija (C-194/09 P, EU:C:2011:497, 57. punkts). Par atšķirību starp iepriekšējas izskatīšanas posmu un formālās izmeklēšanas posmu skat. manus nesenos secinājumus lietā *Club Hotel Loutraki* u.c./Komisija (C-131/15 P, EU:C:2016:617, 25.–27. punkts).

137. Tāpat, lai gan Vispārējās tiesas īstenotā pārbaude ir ierobežota ar pārliecināšanos par to, vai Komisija nav pieļāvusi acīmredzamas kļūdas vērtējumā, uzskatīdama, ka tā nav spējusi pārvarēt visas grūtības attiecībā uz strīdīgā pasākuma kvalificēšanu par "valsts atbalstu" šī pasākuma sākotnējās izskatīšanas laikā[70], šai pārbaudei par lēmumu uzsākt formālu izmeklēšanas procedūru un it īpaši par to, vai nosacījumi, kas prasīti LESD 107. panta 1. punktā, *prima facie* bija izpildīti, vismaz nav jābūt efektīvai. Proti, otrā pamata ietvaros izklāstīto apsvērumu turpinājumā ir jāatgādina, ka lēmumiem uzsākt iepriekšēju izskatīšanu var būt specifiskas un nozīmīgas tiesiskās sekas attiecīgajām pusēm.

138. Taču apstrīdētā lēmuma 279. punktā tikai norādot, ka "priekšrocības, [kuras izriet no 2006. gada maksājumu kārtības,] ir piešķirtas vienīgi aviosabiedrībām, kuras izmanto Lībekas lidostu, un [tādējādi] ir selektīvas LESD 107. panta 1. punkta izpratnē", Komisija nav precizējusi, no kāda vispārīga tiesiskā regulējuma ar 2006. gada maksājumu kārtību ir paredzēts atkāpties. Šādi rīkojoties, tā nav definējusi atbilstošo atsauces sistēmu un tādējādi ir pieļāvusi acīmredzamu kļūdu savā strīdīgā pasākuma vērtējumā, kas, manuprāt, nav saistīts ar sarežģītu ekonomisku vērtējumu esamību.

139. Šajā ziņā nevar pamatoti apgalvot, ka Vispārējai tiesai neesot bijusi jāaprobežo sava pārbaude tikai attiecībā uz vērtējumu, kas ietverts apstrīdētā lēmuma 279. punktā, bet tai arī esot bijis jāņem vērā atlaižu sistēmas apraksts, kurš ietverts šī paša lēmuma 268.–274. punktā, jo šie pēdējie minētie punkti attiecas uz iespējamās priekšrocības, kas izriet no 2006. gada maksājumu kārtības, identificēšanu, nevis uz šīs pēdējās minētās selektivitāti.

140. Tādējādi es uzskatu, ka, nepieļaujot acīmredzamu kļūdu vērtējumā, Vispārējā tiesa varēja secināt, ka Komisija juridiski pietiekami nebija izklāstījusi, kādēļ tā nav spējusi savas iepriekšējas izskatīšanas posmā norādīt iemeslus, kuru dēļ 2006. gada maksājumu kārtība bija selektīva, un tādēļ tai bija jāuzsāk formālā izmeklēšanas procedūra vai vismaz tai bija tiesības to darīt.

V – **Secinājumi**

141. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, es ierosinu Tiesai apelācijas sūdzību noraidīt un piespriest Eiropas Komisijai segt savus tiesāšanās izdevumus, kā arī *Hansestadt Lübeck* tiesāšanās izdevumus. Vācijas Federatīvā Republika un Spānijas Karaliste sedz savus tiesāšanās izdevumus pašas.

70 — Skat. it īpaši spriedumu, 2011. gada 21. jūlijs, *Alcoa Trasformazioni*/Komisija (C-194/09 P, EU:C:2011:497, 61. punkts).